

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ

(Πηγή: radioenos.gr, Ιουλία Νιχωρίτη ,12-06-2021)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ »

ΝΕΑ ΜΗΧΑΝΙΩΝΑ

2021

**ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΜΑΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

***ΘΕΜΑ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ***

ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ: ΠΑΝΤΕΖΟΥ ΦΟΙΒΟΥ

A.G.M: 4226

Ημερομηνία ανάληψης της εργασίας: 16-05-2020

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας:

<i>A/A</i>	<i>Όνοματεπώνυμο</i>	<i>Ειδικότητα</i>	<i>Αξιολόγηση</i>	<i>Υπογραφή</i>
<i>1</i>				
<i>2</i>				
<i>3</i>				
<i>ΤΕΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ</i>				

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ: ΤΣΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	ii
Εισαγωγή	iii
Κεφάλαιο 1ο: Η υλική δύναμη	1
Κεφάλαιο 2ο: Διοίκηση και ηγεσία του στόλου	4
Κεφάλαιο 3ο: Ανεφοδιασμός και βάσεις	5
Κεφάλαιο 4ο: Η στρατηγική και η τακτική	6
Κεφάλαιο 5ο: Ο αντίπαλος	8
Κεφάλαιο 6ο: Τα σημαντικότερα πρόσωπα	10
Κεφάλαιο 7ο: Τα γεγονότα	15
Κεφάλαιο 8ο: Συμπέρασμα	36
Βιβλιογραφία	37

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται συνοπτική ιστορική αναδρομή αναφορικά με την ανάπτυξη, τον ρόλο και τελικά την αχρήστευση του ελληνικού στόλου ναυτικού κατά τα χρόνια της ελληνικής επανάστασης. Όταν το 1821 θα ξεσπάσει η επανάσταση, κρίσιμο ρόλο θα κατέχει το ναυτικό. Υπήρξαν πολλές συμπλοκές στη ξηρά στις οποίες Οι Έλληνες νικήθηκαν, αλλά στη θάλασσα δεν υπήρξε καμία ναυμαχία που να πήγε εις βάρος των Ελλήνων. Οι θαρραλέοι μπουρλοτιέρηδες με τα πυρπολικά τους είχαν τεράστιες επιτυχίες και τις περισσότερες φορές ανέτρεπαν της μάχες, προξενώντας βαρύτερες απώλειες στην Τουρκική αρμάδα που προσπαθούσε να επέμβει στα μέτωπα της Επανάστασης. Στις σημαντικότερες ναυμαχίες που δόθηκαν όπως της Πάτρας, του Γέροντα αλλά και άλλες μυστικές επιχειρήσεις όπως την πυρπόληση της ναυαρχίδας στην Χίο, ως εκδίκηση για την καταστροφή του νησιού νωρίτερα. Υπήρχαν ωστόσο και λιγότερο επιτυχείς εκστρατείες όπως αυτή στη Αίγυπτο. Στο τέλος όμως παρά τις μεγάλες προσπάθειες του ελληνικού ναυτικού ο συνδυασμένος στρατός των Τούρκων και τον Αιγυπτίων κέρδιζε όλο και περισσότερο έδαφος μέχρι που οι Μεγάλες Δυνάμεις αποφάσισαν να δώσουν μια ευκαιρία στο επαναστατημένο ελληνικό κράτος και με την καθοριστική Ναυμαχία του Ναβαρίνου έδωσαν τέλος στον τουρκοαιγυπτιακό στόλο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παράγοντες που οδήγησαν στην επανάσταση

Η επανάκτηση του 1821 δεν ήταν η πρώτη αλλά η τελευταία επιτυχημένη μετά από μια σειρά μικρότερων επαναστάσεων, τοπικών εξεγέρσεων και συνεχούς ανταρσίας στα βουνά και πειρατείας στη θάλασσα ενάντια στον κατακτητή. Η προετοιμασία της περιελάμβανε μια μακριά περίοδο ιδεολογικής προετοιμασίας. Η πρόοδος και η ανάπτυξη κατά την διάρκεια του νεοελληνικού διαφωτισμού που εξασφάλισαν επαρκή χρηματική στήριξη, αυτοπεποίθηση, πολιτική αυτογνωσία και ηθικές πεποιθήσεις. Η σπίθα που άναψε ωστόσο ήταν μαζί με την αποφασιστικότητα και την εθνική επαναστατική παράδοση και οι διάχυτες ιδέες που ξεκίνησαν από την γαλλική επανάσταση, οι οποίες είχαν και μυστικές επαναστατικές εταιρείες ως ειδικούς φορείς. Είναι λοιπόν γεγονός ότι η ελληνική επανάσταση ξεκίνησε με την συμβολή κοινωνικό-οικονομικών παραγόντων αλλά πάνω από όλα χάρη του πατριωτισμού της γενεάς εκείνης των Ελλήνων και των επαναστατικού φρονήματος του καταπιεσμένου λαού. Η συνεχής καταπίεση και οι διωγμοί που έπρεπε να υπομείνει έδωσαν στον λαό λόγους να αναπτύξει αξιότιμη δράση, κυρίως όσον αφορά την οικονομία αλλά και η αδιάκοπος αγώνας του ενάντια στον κατακτητή για την απελευθέρωση, επέφερε την ενίσχυση της εθνικής συνείδησης αλλά και την συνεχή αναζωογόνηση και βελτίωση της εθνικής ενότητας συσπειρωμένος γύρω από την Ορθόδοξη εκκλησία.

Σημαντική ήταν επίσης η ταχύτατη ανάπτυξη της Παιδείας του Έθνους, αφού τα σχολεία πολλαπλασιάστηκαν, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναβαθμίστηκε, εκδόθηκαν πολλά νέα βιβλία με κάποια από αυτά να είναι επιστημονικού περιεχομένου και δραστηριοποιήθηκαν διδάσκαλοι του Γένους. Ως αποτέλεσμα ήταν η διεύρυνση του μορφωμένου κύκλου των Ελλήνων και η συνειδητή αφομοίωση των ιδεών της εποχής.

Έτσι με την αύξηση του εμπορίου, της ναυτιλίας και την άνθιση της παιδείας κατά την περίοδο της δεύτερης δεκαετίας βρέθηκαν οι “κινητήριες δυνάμεις” όπως τις χαρακτήρισε ο Καποδίστριας για την καθολική αναγέννηση της Ελλάδος.

Ήταν σαφές ότι οι δυνάμεις που υπήρχαν για την επανάσταση δεν αποδείχθηκαν πολλές. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται πρόκριτοι μεγαλοκτηματίες με την επιρροή τους στις περιοχές που κατέχουν, ευκατάστατοι έμποροι και πλοιοκτήτες με δυναμικές αποφάσεις και πρωτοβουλίες, μορφωμένοι φορείς της ιστορικής παράδοσης των Ελλήνων αλλά και λόγιοι φαναριώτικης καταγωγής κατοχή υψηλών θέσεων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, ναυτικοί με ελάχιστα εξοπλισμένα εμπορικά πλοία ικανά να απωθούν πειρατικές επιθέσεις, κλέφτες και αρματολοί, Έλληνες εμπειροπόλεμοι και εκπαιδευμένοι που έχουν υπηρετήσει σε ξένους στρατούς κάτοχοι της πολεμικής τέχνης. Όλοι μαζί με την εμπειρία, τις γνώσεις και την επιρροή τους αποτελούσαν μια υπολογίσιμη δύναμη αν μπορούσαν να επικεντρωθούν σε ένα βασικό στόχο συντονισμένα. Ο πυρήνας ωστόσο της επανάστασης αποτελούνταν από τον απλό ακτήμων πολίτη, που βρίσκεται συνέχεια υπό οικονομική και κοινωνική καταπίεση.

Το ίδιο ίσχυε και στο ναυτικό κομμάτι της επανάστασης. Μπορεί τα καράβια και τα όπλα να ήταν σημαντικά, ωστόσο ο ρόλος του ναυτικού ή όπως αργότερα αποκαλέστηκε ναυμάχου ήταν το πάν για την σύνθεση του “πολεμικού” ναυτικού των Ελλήνων.

Οι Έλληνες ανέκαθεν ήταν άμεσα συνδεδεμένοι με την θάλασσα και αυτό δεν άλλαξε κατά την διάρκεια της σκλαβιάς. Από την άλλη πλευρά οι Τούρκοι που ξεκίνησαν από τα βόρεια της Ασίας δε κατάφεραν ποτέ να αναπτυχθούν στη θάλασσα. Έτσι αναγκάστηκαν να χρησιμοποιήσουν Έλληνες για καθαρά ναυτικές εργασίες στα πλοία τους και με το πέρασμα του χρόνου παραχώρησαν και μερικά προνόμια.

Με αυτά τα πλεονεκτήματα οι Έλληνες μπόρεσαν και αύξησαν τις εμπορικές τους δραστηριότητες σε ολόκληρη την Μεσόγειο και όχι μόνο. Οι πλοιοκτήτες εκμεταλλευόμενοι τους αποκλεισμούς των βρετανών στη διάρκεια των Ναπολεόντειων Πολέμων κατάφεραν να περάσουν εμπορεύματα στα αποκλεισμένα λιμάνια και να γυρίσουν στην πατρίδα με αμπάρια γεμάτα αγαθά, χρυσό και ασήμι. Πέραν όμως των υλικών αγαθών είχαν την ευκαιρία να διευρύνουν τους ορίζοντες τους αφού έρχονταν σε επαφή με νέους τρόπους ζωής, νέες ιδέες και ιδεολογίες πιο φιλελεύθερες και επαναστατικές. Αυτό συντέλεσε σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία της επανάστασης.

Οι Έλληνες ναυτικοί βοήθησαν στην προετοιμασία του Αγώνα με την συμμετοχή του στην Φιλική Εταιρεία. Ρόλος του ήταν να διαδίδουν της αρχές και την ιδέα του ξεσηκωμού στα λιμάνια που επισκέπτονταν. Ενώ η εκτίμηση για τα αγαθά και την ευημερία που με τόσο κόπο απέκτησαν βοήθησε να συνειδητοποιήσουν την αξία της ελευθερίας και της προόδου. Εξάλλου ο πλούτος που συγκέντρωσαν θα ήταν και αργότερα η χορηγία τους για την προετοιμασία του ναυτικού αγώνα.

Επιπροσθέτως, μετά τους Ναπολεόντειους Πολέμους και την πτώση των ναύλων αυξήθηκε πολύ η πειρατεία και οι πλοιοκτήτες αναγκάστηκαν να εξοπλίσουν τα πλοία τους με όπλα για την αντιμετώπιση ξένων πειρατών αλλά και ομοεθνών καθώς η έλλειψη δουλείας ώθησε πολλούς να καταφύγουν στο πλιάτσικο. Αυτά είχαν ως αποτέλεσμα οι Έλληνες ναυτικοί όχι απλά να κατέχουν την ναυτοσύνη αλλά και να είναι έμπειροι πολεμιστές που μπορεί να δρούσαν ανοργάνωτα αλλά ήταν εξοικειωμένοι στα άρματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

Η υλική δύναμη

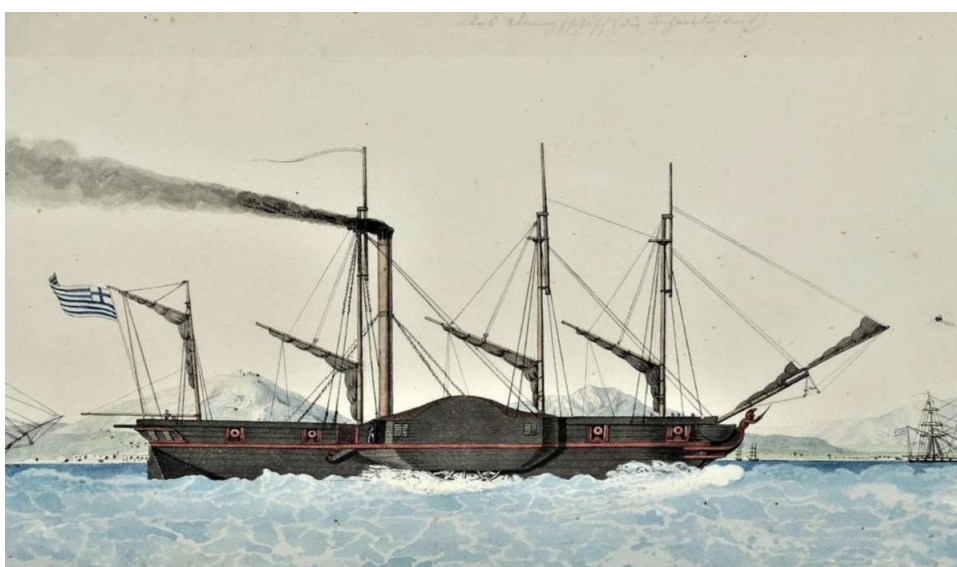
Αν και δεν υπάρχουν πηγές στις οποίες να αναφέρεται η δύναμη του στόλου των Ελλήνων σύμφωνα με αναλύσεις και σύνθεση συμπερασμάτων καταλήγουμε ότι ο στόλος συμπεριελάμβανε 100 σκάφη με 1800 πυροβόλα και 6000 άνδρες από την Ύδρα, οι Σπέτσες είχαν 60 πλοία με 480 πυροβόλα και 3.600 άνδρες και τα Ψαρά με 40 καράβια με 480 πυροβόλα και 2.200 ναυτικούς. Πέρα από τα παραπάνω νησιά μικρότερη βοήθεια παρείχαν και η Κάσος, το Γαλαξίδι, το Τρικέρι, η Θεσσαλονίκη, η Κρήτη κ.ά.

Στα Ελληνικά καράβια κυμάτιζε συνήθως η οθωμανική και αργότερα η ρωσική σημαία καθώς μετά την ρωσοτουρκική συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή του 1774 με την οποία παραχωρήθηκαν προνόμια στην Ρωσία. Εκτός από αυτές τις σημαίες μερικές φορές τα πλοία έφεραν και σημαίες Μάλτας, των Δύο Σικελιών, του Πανάγιου Τάφου, των Ιονίων Νήσων και σπανιότερα της Μεγάλης Βρετανίας. Ο τύπος στην πλειοψηφία των πλοίων ήταν βρίκια και γολέτες με εκτόπισμα περίπου στους 250 τόνους. Όπως προαναφέρθηκε τα περισσότερα από αυτά ήταν ήδη εξοπλισμένα και τα πληρώματα τους ήταν έμπειρα στην τέχνη του πολέμου οπότε δεν χρειάστηκαν και ιδιαίτερες μετατροπές για να γίνουν ετοιμοπόλεμα. Εξαίρεση αποτελούσαν όσα ναυπηγήθηκαν κατά την διάρκεια της επανάστασης για να καλυφθούν απώλειες και όσα μετατράπηκαν σε πυρπολικά. Πυρπολικά ονομάστηκαν μικρά ευέλικτα σκάφη που φορτωμένα με εύφλεκτα υλικά που μετέφεραν με μεγάλη ευκολία την φωτιά σε εχθρικά πλοία.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι λόγω οικονομικών περιορισμών των τριών νήσων Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρά αλλά κυρίως της κεντρικής διοίκησης ποτέ δεν κινητοποιήθηκε ταυτόχρονα ολόκληρος ο στόλος των Ελλήνων και ενεργά ήταν μόνο 60-70 σκάφη την φορά. Οι μεγάλες δαπάνες σε μισθούς, τρόφιμα, πυρομαχικά, συντήρηση και ναυπήγηση νέων σκαφών φορτώθηκαν κυρίως στα τρία προαναφερόμενα νησιά τα οποία αποφάσισαν να θυσιάσουν τις οικονομίες τους στο βωμό της δόξας. Από τον επαναστατικό στόλο τελικά ένα μεγάλο κομμάτι μικρότερων νησιών εξουδετερώθηκε πριν προλάβει να ενεργήσει από τους Οθωμανούς. Η Κάσος και η αξιολογη

της δύναμη είναι ένα παράδειγμα καθώς τα 50 διαθέσιμα σκάφη καταλήφθηκαν μέσα στο λιμάνι.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι στην αρχή της επανάστασης ο στόλος αποτελούνταν από ιδιωτικά πλοία, τα έξοδα των οποίων κάλυπταν οι ίδιοι οι πλοιοκτήτες που ήταν και καπετάνιοι τους και το μόνο που κρατούσε στον Αγώνα ήταν η αγάπη και ο πόθος για την ελευθερία. Κάθε νησί είχε τους πρόκριτους και το “Κοινό Ταμείο” το οποίο καθόριζε τους καπετάνιους που θα έπαιρναν μέρος σε μια επιχείρηση δίνοντάς τους μια προκαταβολή και στη συνέχεια ο καπετάνιος αναλάμβανε να βρει πλήρωμα και να επιλέξει αξιωματικούς.

(Πηγή: bavariagr.de, GR_projekt, 25/03/2020)

Περίπου τρία χρόνια μετά η κυβέρνηση των επαναστατών πήρε την απόφαση να δανειστεί χρήματα από τις Μεγάλες Δυνάμεις με σκοπό την χρηματοδότηση οκτώ νέων πλοίων, δυο φρεγατών από τις ΗΠΑ και έξι ατμοκίνητες κορβέτες από την Αγγλία. Ωστόσο από τα πλοία που παραγγέλθηκαν μόνο τέσσερα έφτασαν τελικά στην Ελλάδα, μια φρεγάτα και 3 κορβέτες από τις οποίες 2 δύο δεν χρησιμοποιήθηκαν για ουσιαστικό σκοπό. Οι λόγοι αυτής της κακής συμφωνίας ποικίλλαν, από αυτούς δεν απουσίαζε και η αφέλεια των Ελλήνων και η άγνοια τους σε παρόμοιες συναλλαγές, ενώ ρόλο έπαιζαν και οι παρεμβάσεις του ναυάρχου Τόμας Κόχραν. Στην Ελλάδα πρώτη έδωσε στο Ναύπλιο το 1826 η κορβέτα “Καρτερία”, προκαλώντας τον θαυμασμό των κατοίκων με τα οκτώ μεγάλα πυροβόλα τους, πλήρωμα 186 ανδρών και το

μεγάλο πλεονέκτημα ότι μπορούν να πλεύσουν χωρίς να τα περιορίζει η κατεύθυνση του ανέμου. Στη συνέχεια κατέφθασε η φρεγάτα “Ελλάς” με πλήρωμα τετρακοσίων ανδρών και φέροντας 64 πυροβόλα και 2 χρόνια μετά η κορβέτα “Σωτήρ” αγορασμένη από Γάλλους φιλέλληνες.

Κατά την διάρκεια της επανάστασης όλα τα τμήματα του επαναστατικού στρατού έφεραν διαφορετικές σημαίες. Ομοίως και στο ναυτικό κάθε νησί είχε θεσπίσει την δική του σημαία, ωστόσο όλες είχαν κοινό ένα μεγάλο σταυρό στο κέντρο σταθερό πάνω σε μία καμπύλη με τα κοίλα προ τα κάτω, μία ανεστραμμένη άγκυρα αριστερά του σταυρού που συμβόλιζε την σταθερότητα, ένα φίδι τυλιγμένο γύρω από αυτήν που συμβόλιζε τον εχθρό και μία γλαύκα που τσιμπάει το κεφαλή του φιδιού. Ενώ συνήθως κάθε νησί είχε και το δικό του σλόγκαν στη σημαία.

(Πηγή: alfavita.gr, 23/03/2015)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

Διοίκηση και ηγεσία του στόλου

Τα πρώτα χρόνια της επανάστασης ουσιαστική κεντρική διοίκηση του στόλου δεν υπήρχε. Της αποφάσεις τις έπαιρνε το “Κοινό Ταμείο” του κάθε μεγάλου νησιού και συνήθως οι επιχειρήσεις οργανώνονταν χωριστά χωρίς την μεταξύ τους συνεννόηση. Αυτό συνέβαινε γιατί η φιλοπρωτία, ο εγωισμός και το κυνήγι για την δόξα των νησιών Ύδρα, Σπέτσες, Ψαρά δεν ενθάρρυνε τους πρόκριτους και τους καπετάνιους να συνεργαστούν μεταξύ τους. Καθαρά για τυπικούς λόγους σχηματίστηκε η “Επιτροπή Μινιστρών” με ένα εκπρόσωπο από κάθε νησί που δεν είχε καμία εξουσία. Καταλήγουμε λοιπόν ότι δεν υπήρχε κανένας συντονισμός και οι κοινές επιχειρήσεις γίνονταν με κάθε νησί να έχει και από έναν ναύαρχο. Με την πάροδο του χρόνου όμως η Ύδρα ήταν όλο και πιο ενεργή στις αποφάσεις που έπρεπε να παρθούν αποκτώντας προβάδισμα στη διεύθυνση μέχρι που τελικά η διοίκηση πέρασε στα χέρια τους παρά τις συνεχείς διαμαρτυρίες των υπόλοιπων νησιών. Αυτές οι διαφωνίες συνεχίστηκαν ακόμα και όταν ο Μιαούλης αναδείχθηκε ,άτυπα βέβαια, ικανότατος αρχηγός χάρη των ηγετικών ικανοτήτων, το θάρρος και την σύνεση του. Αυτά ίσχυαν τα πρώτα 6 χρόνια αργότερα καλέστηκε στην Ελλάδα ο Βρετανός ναύαρχος και λόρδος Thomas Cochrane. Εξοπλισμένος με πολλά χρόνια ναυτικής εμπειρίας και διεθνούς φήμης επιτυχίες στη Χιλή και Βραζιλία αλλά και στους Ναπολεόντειους Πολέμους, ωστόσο αλαζόνας, εγωιστής και αυταρχικός ήταν μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα. Όταν έφτασε στη Ελλάδα έλαβε τον τίτλο του “Πρώτου Στόλαρχου και Γενικού Αρχηγού Όλων των Ναυτικών Δυνάμεων” και έγινε δεκτός σαν σωτήρας του Έθνους. Μέσα σε λίγους μήνες και μετά από δύο ανεπιτυχή επιχειρήσεις εγκατέλειψε την θέση του και διέψευσε παταγωδώς τις προσδοκίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ανεφοδιασμός και οι βάσεις

Ο ανεφοδιασμός κατά την διάρκεια της επανάστασης ήταν από τα μεγαλύτερα προβλήματα που είχε να αντιμετωπίσει η ελληνική διοίκηση. Όσο αφορά το ναυτικό έπρεπε εκτός από της βασικές προμήθειες για τα πληρώματα έπρεπε να βρει και μεγάλες ποσότητες εφοδίων, όπως μπαρούτι, πυρομαχικά, μολύβι, χαρτί, σχοινιά και άλλο εξοπλισμό πλοίων απαραίτητο για την πλεύση και την επισκευή τους. Στην προετοιμασία του Αγώνα του πρόκριτοι και οι καπετάνιοι των νησιών κατάφεραν και συγκέντρωσαν μεγάλες ποσότητες όμως καταναλώνονταν γρήγορα και ήταν σίγουρο ότι δεν θα έφταναν. Έτσι αναγκαστικά έπρεπε να κάνουν αγορές, επιτάξεις αλλά και καταδρομές που συνήθως γίνονταν στα μικρασιατικά παράλια.

Τουλάχιστον υπήρχαν οι απαραίτητες υποδομές, όπως καρνάγια και εργαστήρια για την γρήγορη επισκευή των πλοίων και οι τεχνίτες ήταν άφθονοι στα νησιά και αρκετά έμπειροι από την Προεπαναστατική περίοδο. Το πρόβλημα που παρέμενε όμως ήταν τα υλικά όπως η ξυλεία, δέρματα, πανιά και σχοινιά.

Φυσικά οι κύριες βάσεις ήταν τα τρία νησιά με τον μεγαλύτερο στόλο. Η Ύδρα, οι Σπέτσες και τα Ψαρά, μέχρι που τα τελευταία έχασαν τελείως την δύναμη τους μετά την καταστροφή τον Απρίλιο του 1824 από τον Καρά Αλή.

Όπως είναι φανερό κρατική χρηματοδότηση ήταν σχεδόν ανύπαρκτη και τα έξοδα αναλάμβαναν οι ίδιοι οι νησιώτες με δική τους πρωτοβουλία. Με την άφιξη των δύο μεγάλων πλοίων ,αγορασμένα από το κράτος, «Ελλάς» και «Καρτερία» δημιουργήθηκε και η πρώτη κρατική βάση στην Ύδρα ενώ αργότερα εγκαταστάθηκε μια ακόμα στο όρμο του Πόρου. Αυτές ήταν οι πρώτες κρατικές βάσεις όπου η συντήρηση ήταν με έξοδα του δημοσίου περιείχαν μεγάλες αποθήκες και άλλες εγκαταστάσεις για να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες των καινούργιων πλοίων. Η διαχείριση γινόταν από την τριμελής «Ναυτική Επιτροπή».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η στρατηγική και η τακτική

Η αλήθεια είναι πως οργάνωση των ναυτικών δυνάμεων δεν υπήρχε και έτσι δεν ακολουθήθηκε κάποια στρατηγική στη δράση του. Φυσικά οι περισσότεροι Έλληνες ναυτικοί ήταν αγράμματοι, ωστόσο είχαν τα προσόντα και την εμπειρία να συνειδητοποιήσουν ότι για να συνεισφέρουν στην επανάσταση έπρεπε να κυριαρχήσουν στην θάλασσα ώστε τρόπο να αποκόψουν τις γραμμές ανεφοδιασμού του εχθρού και να ενισχύουν της χερσαίες Ελληνικές δυνάμεις.

Τα πλοία των Ελλήνων ήταν μικρότερα, ελαφρύτερα από τα οθωμανικά με μικρότερα πυροβόλα, αλλά και πιο ευέλικτα. Αυτό ήταν ένα πλεονέκτημα που εκμεταλλεύτηκαν εις το έπακρο σε συνδυασμό με τα πυρπολικά. Η κύρια τακτική που ακολουθούσαν ήταν να σπεύδουν προσήνεμα στον αντίπαλο και την κατάλληλη στιγμή να εξαπολύουν ολική επίθεση, ενώ ο στόχος τους ήταν μέσα στη θέρμη της μάχης και την κάλυψη του καπνού να πλευρίσουν τα οθωμανικά πλοία με πυρπολικά και να τα τυλίξουν στις φλόγες. Αυτή η τακτική έγινε τόσο επίφοβη από τους Οθωμανούς που στην θέα και μόνο των πυρπολικών πολλές φορές τρέπονταν σε φυγή, ενώ κατά την διάρκεια της μάχης τα φλεγόμενα αυτά πλοία σκορπούσαν τον πανικό στα πληρώματα. Η χρήση του πυρπολικού ως όπλο ήταν ευρέως γνωστή και οι Έλληνες με την τακτική του χρήση κατάφεραν να την τελειοποιήσουν. Τα γνωστότερα ονόματα πυρπολητών που έμειναν στη ιστορία με τα κατορθώματά τους είναι ο Κωνσταντίνος Κανάρης, Δημήτριος Παπανικολής, Ανδρέας Πιπίνος, Ιωάννης Ματρόζος.

Η αλήθεια είναι ότι στις μάχες δεν υπήρχε ιδιαίτερη συνεννόηση μεταξύ πλοίων και συνήθως ακολουθούσαν την εμπειρία και την ναυτοσύνη τους ενώ μερικές φορές ακολουθούσαν και συστάσεις φιλελλήνων αξιωματικών. Ωστόσο υπήρχαν σηματολόγια που ξεχώριζαν για κάθε νήσο με τα οποία επικοινωνούσαν μεταξύ τους. Πριν από κάθε συμπλοκή ο διοικητής καλούσε τους υπόλοιπους καπετάνιους στο πλοίο του για την οργάνωση σχεδίου, συνήθως όμως αυτά τα σχέδια δεν ακολουθούνταν και ο κάθε καπετάνιος κατέληγε να κάνει ότι πίστευε αυτός σωστό παρά τις εντολές που δίνονταν.

Τα οθωμανικά πλοία είχαν μεγάλο πλεονέκτημα σε όπλα και πλήρωμα έτσι οι Έλληνες δεν προτιμούσαν την εμπλοκή σώμα με σώμα και η επιβίβαση στα εχθρικά

σκάφη αποφεύγονταν. Επίσης η καταβολή μεγάλων πλοίων που εγκαταλείφθηκαν ή εξόκειλαν από τα πληρώματα τους ήταν και αυτή σπάνιο φαινόμενο αφού συνήθως δεν υπήρχε αρκετό ανθρώπινο δυναμικό για να τα επανδρώσει. Για αυτό τον λόγο τις περισσότερες φορές έπαιρναν ό,τι τους ήταν χρήσιμο όπως όπλα και υλικά επισκευής και στην συνέχεια τα έκαιγαν.

Αργότερα οι Οθωμανοί κατάλαβαν ότι τα μεγάλα και δυσκίνητα πλοία τους δεν πρόσφεραν πολλά πλεονεκτήματα και στη συνέχεια αντικατέστησαν την χρήση τους με μικρότερα παρόμοια με αυτά των Ελλήνων, ωστόσο η κατάσταση δεν άλλαξε και πολύ. Τα πράγματα περιπλέχτηκαν ωστόσο όταν ο αιγυπτιακός στόλος έλαβε μέρος στη μάχη. Τα πληρώματα και οι αξιωματικοί τους ήταν ξένοι κυρίως Γάλλοι που γνώριζαν καλύτερα την τέχνη του ναυτικού πολέμου και εφάρμοζαν τακτικές τις δύσης.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι από τους Ναπολεόντειους Πολέμους ήταν συχνό φαινόμενο τα πολεμικά πλοία να φέρουν σημαίες ουδέτερων κρατών με σκοπό να πλησιάσουν όσο το δυνατό περισσότερο τους αντιπάλους με την προϋπόθεση ότι λίγο πριν την έναρξη της συμπλοκής θα σηκώσουν την δική τους. Αυτό ήταν μια τακτική που χρησιμοποιήθηκε πολύ από του Έλληνες καθώς έδινε τεράστιο πλεονέκτημα στη μάχη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ο αντίπαλος

Ομοίως με τα ελληνικά δεδομένα η δύναμη των Τούρκων δεν είναι απόλυτα ακριβής και οι ιστορικοί δεν ταυτίζονται πολλές φορές μεταξύ τους. Σύμφωνα όμως με τις διασημότερες αναλύσεις ο τούρκικος στόλος αποτελούνταν από τέσσερα τρίκροτα και δεκατρία δίκροτα, επτά φρεγάτες, πέντε κορβέτες και πλήθος βρικίων, μικρότερων σκαφών αλλά και μεγάλο αριθμό μεταφορικών, ενώ αναφορές γίνονται και για μερικά πυρπολικά τα οποία όμως δεν εμφανίστηκαν ποτέ. Εκτός όμως των παραπάνω υπήρχαν και επιπλέον ενισχύσεις από μερικά τυνησιακά και αλγερινά πλοία δημιουργώντας μια αξιοσημείωτη ναυτική δύναμη.

Οι Τούρκοι είναι γνωστό ότι δεν είχαν, ούτε ήθελαν να έχουν καμία σχέση με την θάλασσα, και τα πληρώματα του στόλου ήταν συνήθως ξένα. Οι καθαρά ναυτικές του εργασίες γίνονταν από Ευρωπαίους, Βορειοαφρικανούς και Έλληνες που στρατολογήθηκαν παρά την θέληση τους. Αυτό ίσχυε από την πρώτη στιγμή που οι Οθωμανοί βγήκαν στην θάλασσα και έφτιαξαν τον πρώτο τους στόλο μέχρι και τον 19ο αιώνα.

Από θέμα διοίκησης τις εντολές τις έδινε ο «καπουδάν πασάς» ο οποίος συνήθως δεν είχε καμία ιδέα σχετικά με την θάλασσα. Τον βοηθούσαν οι «καπουδάν μπέης» και ο «πατρονάμπεης», δηλαδή ο αντιναύαρχος και ακολουθούσε ο «ριαλάμπεης» με καθήκοντα υποναύαρχου. Επίσης υψηλά στην ιεραρχία υπήρξαν και Έλληνες με τις θέσεις των «δραγουμανού του στόλου» και του «μπάζρεϊσης». Ο πρώτος ήταν υπεύθυνος για τα νησιά που ήταν κατακτημένα από τους Τούρκους και ο δεύτερος εκτελούσε χρέη αρχιπλοηγού ή αρχιναυκλήρου.

Τα πρώτα χρόνια της επανάστασης οι Τούρκοι είχαν μόνο μια βάση στα Στενά του Ελλησπόντου, ενώ αργότερα μετά από παρότρυνση των Αιγυπτίων και των ευρωπαϊκών συμβούλων τους δημιούργησαν νέες στην Κορώνη, στο Νεόκαστρο, στη Αλικαρνασσό και την Σούδα. Η αρχικές βάσεις που χρησιμοποιούσαν οι Τούρκοι στα Στενά τους δυσκόλευε ιδιαίτερα στις επιχειρήσεις τους, καθώς ήταν μεγάλο το ταξίδι που είχαν να διανύσουν μέχρι τα νησιά στο Αιγαίο και το Ιόνιο. Έτσι οι Έλληνες είχαν την ευκαιρία να συγκεντρώσουν έγκαιρα δύναμη προς την αντιμετώπιση τους.

Μετά από κάθε συμπλοκή έπρεπε να γυρίσουν στα Στενά για επισκευές πράγμα που οδηγούσε σε πολλά έξοδα αλλά και χάσιμο πολύτιμου χρόνου. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι ενώ η δουλειά του ναυτικού είναι να προστατεύει την στεριά οι Τούρκοι την χρησιμοποιούσαν για να προστατευθούν και να κρατήσουν ασφαλή των στόλο τους.

Σε αντίθεση με τον τούρκικο στόλο, αυτός των Αιγυπτίων ήταν καινούργιος και πολύ διαφορετικός. Αυτό κυρίως οφείλονταν στους Ευρωπαίους και κυρίως τους Γάλλους που είχαν εκπαιδεύσει τα πληρώματα και τους αξιωματικούς με βάση τα δυτικά πρότυπα. Ταυτόχρονα ο στόλος αν και νέος ήταν αριθμητικά αξιόλογος αφού μόνο στη Ναυμαχία του Ναβαρίνου είχαν αριθμηθεί δεκαπέντε μεγάλα πλοία (δίκροτες φρεγάτες και κορβέτες), εικοσιπέντε μικρότερου μεγέθους πλοία (βρίκια και γολέτες) και έξι πυρπολικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Τα σημαντικότερα πρόσωπα

Ανδρέας Βώκος

Ο Ανδρέας Βώκος ή όπως είναι γνωστότερος Ανδρέας Μιαούλης ήταν ένας Έλληνας караβοκύρης, πολιτικός και αργότερα ναύαρχος από την Ύδρα. Έζησε από τις 20 Μαΐου 1769 έως τις 11 Ιουνίου 1835. Από νεαρός ασχολήθηκε με την θάλασσα και κατάφερε να μαζέψει μεγάλο πλούτο πριν την επανάσταση. Στη διάρκεια του Αγώνα των Ελλήνων του 1821 ανέλαβε την αρχηγία του ελληνικού στόλου, συμμετέχοντας με επιτυχία σε πλήθος ναυμαχιών. Αρχικά ανέλαβε την αρχηγία του στόλου της Ύδρας και εν συνεχεία την αρχηγία του ελληνικού στόλου. Υπό τη διοίκησή του ο ελληνικός στόλος συμμετείχε νικηφόρα στις ναυμαχίες των Πατρών, των Σπετσών, της Σάμου, του Γέροντα, της Μεθώνης και του κάβο Μπαμπά, ενώ ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η συμβολή του στον εφοδιασμό της πόλεως του Μεσολογγίου κατά την πολιορκία της τελευταίας. Το 1827, και με αφορμή την επικείμενη αντικατάστασή του από τον Βρετανό ναύαρχο Κόχραν, υπέβαλε την παραίτησή του από την αρχηγία του στόλου.

Με την έλευση του Ιωάννη Καποδίστρια ανέλαβε, για δεύτερη φορά, την αρχηγία του ελληνικού στόλου, συνεισφέροντας σημαντικά στην πάταξη της πειρατείας στο Αιγαίο. Εν συνεχεία όμως, ήρθε σε ρήξη με τον Καποδίστρια, παραιτήθηκε από τη θέση του γερουσιαστή και προσχώρησε στην αντιπολίτευση, η οποία είχε συγκεντρωθεί στην Ύδρα. Τον Ιούλιο του 1831, επικεφαλής μικρού στρατιωτικού σώματος αποβιβάστηκε στον Πόρο, καταλαμβάνοντας μέρος του μικρού ελληνικού στόλου και ανατινάζοντας, την 1η Αυγούστου 1831, και ύστερα από σύγκρουση με ρωσικές δυνάμεις, τη φρεγάτα «Ελλάς» και την κορβέτα «Ύδρα». Για την αμφιλεγόμενη αυτή πράξη του έχει επικριθεί από συγχρόνους του αλλά και από την ιστοριογραφία.

Ο Μιαούλης απεβίωσε στον Πειραιά, και ενταφιάστηκε στη σημερινή Ακτή Μιαούλη. Υπήρξε ο γενάρχης των Μιαούληδων, πολυάριθμα μέλη των οποίων διετέλεσαν αξιωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού και πολιτικοί, με σημαντικότερο τον γιο του, Αθανάσιο Μιαούλη, που διετέλεσε πρωθυπουργός του ελληνικού κράτους. Η προσφορά του τιμάται κάθε χρόνο στα Μιαούλεια, φεστιβάλ το οποίο είναι αφιερω-

μένο στη στρατιωτική δράση του κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων (1821-1827).

Δημήτριος Παπανικολής

Γεννήθηκε στα Ψαρά το 1790. Ο πατέρας του λεγόταν Γεώργιος Παπανικολής. Από πολύ μικρή ηλικία μπήκε στο ναυτικό επάγγελμα, εκπαιδευόμενος μέχρι που πήγε σε κάποιο υποτυπώδες ελληνικό σχολείο. Όταν τελείωσε αυτό ακολούθησε τον πατέρα του σε αγώνες που έκανε τότε με τους Βέρβερους πειρατές.

Όταν ξέσπασε η ελληνική επανάσταση πλοιάρχησε μόλις 19 ετών στο πλοίο του Αποστόλη Αποστόλη. Κατά τη ναυμαχία της Ερεσού κυβερνώντας ένα μπρίκι το οποίο είχε μετατρέψει σε πυρπολικό ο Πάργιος Ιωάννης Δημουλίτσας, επέπεσε κατά τουρκικού δίκροτου, το οποίο και πυρπόλησε σχεδόν σύψυχο με ελάχιστους διασωθέντες. Το αυτό επανέλαβε και στη ναυμαχία του Γέροντα προκαλώντας με τους συντρόφους του πυρπολητές τον τρόμο στον οθωμανικό στόλο. Αλλά και σε πολλές άλλες καταδρομικές και αποβατικές επιχειρήσεις έλαβε μέρος, όπου οι επιτυχίες του είχαν καταπλήξει τους άλλους ναυμάχους.

Μετά τον Αγώνα είχε την θέση πλοιάρχου σε δυό ακόμα πλοία το μπρίκι "Νέλσον" και την κορβέτα "Αμαλία". Τα τελευταία χρόνια της ζωής όταν έληξε η ναυτική του σταδιοδρομία, ανέλαβε Πρόεδρος του Ναυτοδικείου, θέση που διατήρησε μέχρι το θάνατό του το 1855.

Κωνσταντίνος Κανάρης

Γεννήθηκε το 1793 στα Ψαρά (αρχαία Ναυτικού) όπου και μεγάλωσε. Ήταν το μικρότερο παιδί του Ψαριανού Δημογέροντα Μιχαήλ Κανάρη και της Μαρώς (το γένος Μπουρέκα). Έμεινε πολύ μικρός ορφανός από πατέρα και έτσι άρχισε να δουλεύει σε πλοία συγγενών του, κυρίως σ' αυτό του θείου του Μπουρέκα. Αρχικά το όνομά του ήταν «Κανάρης» και τελικά έγινε Κανάρης. Όταν πέθανε ο θείος του, στου οποίου το μικρό εμπορικό πλοίο εργαζόταν, ανέλαβε καπετάνιος ο ίδιος σε ηλικία 20 ετών. Πήγε στην Οδησό για πρώτη φορά το 1820. Ήξερε για τη Φιλική Εταιρεία αλλά δεν είχε γίνει μέλος της. Όταν έμαθε ότι ξέσπασε η επανάσταση στη Μολδαβία από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, έσπευσε αυθόρμητα να πάρει μέρος στον πρώτο «πολεμικό στόλο» των Ψαριανών υπό τον Νικολή Αποστόλη. Από τους πρώτους μήνες ο Κανάρης ξεχώρισε για το θάρρος του και την αποφασιστικότητά του, κάνοντας επι-

δρομές στα μικρασιατικά παράλια ενώ κατόπιν εντάχθηκε στα πυρπολικά. Η ανατίναξη ενός τουρκικού δικρότου στην Ερεσό από τον Δημήτριο Παπανικολή τον παρακίνησε σε ανάλογο εγχείρημα.

Ο Κανάρης κατάφερε να γράψει το όνομα του στην ιστορία με την ανατίναξη της ναυαρχίδα του Καρά Αλή, τον Ιούνιο του 1822, ως εκδίκηση για την σφαγή της Χίου λίγο καιρό πριν. Επίσης με επιτυχία μπόρεσε να μπει μέσα στον τούρκικο στόλο τον Οκτώβριο του 1822 και να βάλει μπουρλότο στην αντιναυαρχίδα του νέου ναυάρχου Κακλαμάν Πασά Μεχμέτ που είχε μπει στη θέση του Καρά Αλή μετά τον θάνατο του από το πυρπολικό του Κανάρη. Ο Κανάρης πήρε μέρος και άλλες επιχειρήσεις μία εκ των οποίων είναι και η αποτυχημένη εκστρατεία στην Αλεξάνδρεια προς την καταστροφή του αιγυπτιακού στόλου.

Το 1826 τοποθετήθηκε κυβερνήτης του νέου πλοίου «Ελλάς» και το 1827 εξελέγη πληρεξούσιος των Ψαρών στην Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας. Ο Κωνσταντίνος Κανάρης ήταν ένα από τα λίγα πρόσωπα στα οποία είχε εμπιστοσύνη ο Ιωάννης Καποδίστριας και κατά την διάρκεια της διακυβέρνησής του θα του δοθεί διακυβέρνηση μιας ναυτικής μοίρας. Μετά τη στέψη του βασιλιά Όθωνα Α΄, τον διόρισε καταρχήν πλοίαρχο γ΄ τάξεως κι έπειτα ναύαρχο. Μετά τη μεταπολίτευση του 1843, ο Κανάρης έγινε υπουργός Ναυτικών στην κυβέρνηση Ανδρέα Μεταξά και κατόπιν στην κυβέρνηση Ιωάννη Κωλέττη. Το 1854 έγινε υπουργός Ναυτικών στην κυβέρνηση Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου. Επειδή οι ιδέες του γίνονταν όλο και περισσότερο αντιμοναρχικές, το 1861 αρνήθηκε τη σύνταξη που του χορήγησε η Κυβέρνηση.

Τα υπόλοιπα του χρόνια συνέχισε να παίρνει μέρος σε πολιτικούς αγώνες μέχρι τις 2 Σεπτεμβρίου 1877, χτυπημένος από ημιπληγία, πεθαίνει από ανακοπή καρδιάς, όντας εν ενεργεία πρωθυπουργός. Η τελευταία του κατοικία βρίσκεται δίπλα στην είσοδο του Α' Νεκροταφείου, ενώ αρκετά χρόνια έζησε και στην περιοχή της Κυψέλης.

Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα

Η Μπουμπουλίνα μπορεί να μην είναι γνωστή όσο τους υπόλοιπους ήρωες του 1821 αλλά είναι γνωστή όντας η μόνη καπετάνισσα και ίσως η σημαντικότερη γυναίκα του Αγώνα. Η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα είχε καταγωγή από την Ύδρα. Γεννήθηκε μέσα στις φυλακές της Κωνσταντινούπολης στις 11 Μαΐου 1771, όταν η μητέρα της Σκεύω επισκέφτηκε τον σύζυγό της, Σταυρινό Πινότση, τον οποίο είχαν φυλακί-

σει οι Οθωμανοί για τη συμμετοχή του στα Ορλωφικά (1769-1770). Την βάφτισε και της έδωσε το όνομά της εκεί ο φυλακισμένος πολέμαρχος της Μάνης, Παναγιώτης Μούρτζινος. Μετά τον θάνατο του Πινότση στη φυλακή, μητέρα και κόρη επέστρεψαν στην Ύδρα. Παντρεύτηκε δυο φορές, στην ηλικία των 17 με τον Σπετσιώτη Δημήτριο Γιάννουζα και στην ηλικία των 30 ετών με τον Σπετσιώτη πλοιοκτήτη και πλοίαρχο Δημήτριο Μπούμπουλη. Και οι δυο σκοτώθηκαν από Αλγερινούς πειρατές. Της άφησαν, ωστόσο, μια τεράστια περιουσία, την οποία ξόδεψε εξ ολοκλήρου για να αγοράσει καράβια και εξοπλισμό για την Ελληνική Επανάσταση.

Η Μπουμπουλίνα ήταν μέλος της Φιλικής Εταιρείας στην Κωνσταντινούπολη και η μόνη γυναίκα που μυήθηκε σε αυτή, στον κατώτερο βαθμό μύησης αφού οι γυναίκες δεν γίνονταν δεκτές, καθώς γυρνούσε στις Σπέτσες, αγόραζε μυστικά όπλα και πολεμοφόδια από τα ξένα λιμάνια, τα οποία μετά έκρυψε στο σπίτι της, ενώ ξεκίνησε την κατασκευή του πλοίου Αγαμέμνων, της ναυαρχίδας της, η οποία ολοκληρώθηκε το 1820.

Μετά την κατάληψη του Ναυπλίου από τους Έλληνες στις 30 Νοεμβρίου 1822, το νεοσύστατο κράτος της έδωσε κλήρο στην πόλη ως ανταμοιβή για την προσφορά της στο έθνος και η Μπουμπουλίνα εγκαταστάθηκε εκεί. Στα τέλη του 1824, η Ελλάδα υποφέρει από τον δεύτερο εμφύλιο πόλεμο και εκείνη μετά από την αίτηση της για την απελευθέρωση του Κολοκοτρώνη χάνει την γη που της δόθηκε και το 1825 η Μπουμπουλίνα γυρίζει στις Σπέτσες. Πικραμένη από τους πολιτικούς και την εξέλιξη του Αγώνα και έχοντας ξοδέψει όλη την περιουσία της στον πόλεμο, η Ελλάδα βρέθηκε ξανά σε μεγάλο κίνδυνο. Στις 12 Φεβρουαρίου ο Αιγύπτιος ναύαρχος Ιμπραήμ Πασάς με έναν τουρκοαιγυπτιακό στόλο, αποβιβάστηκε στο λιμάνι της Πύλου στην Πελοπόννησο με 4.400 άντρες, σε μια τελευταία προσπάθεια να σταματήσει την επανάσταση. Η Μπουμπουλίνα άρχισε να προετοιμάζεται ξανά, αλλά σκοτώθηκε σε συμπλοκή στις 22 Μαΐου 1825.

Σαχίνης Γεώργιος

Αγωνιστής, από τους ικανότερους πλοίαρχους του ελληνικού ναυτικού κατά την Επανάσταση του 1821. Γεννήθηκε στην Ύδρα το 1789 και πέθανε στην Αθήνα το 1864. Είχε εκπαιδευτεί στην Κέρκυρα και από νεαρή ηλικία είχε επιδοθεί στο ναυτικό επάγγελμα. Με την έκρηξη του Αγώνα εντάχθηκε στη ναυτική υδραϊκή δύναμη υπό τον Ανδρέα Μιαούλη. Πήρε μέρος σε πολλές ναυτικές επιχειρήσεις και χρησιμοποιή-

θηκε επίσης εξαιτίας της γλωσσομάθειάς του πολλές φορές από την Ελληνική Κυβέρνηση στις διαπραγματεύσεις με τον εχθρικό στόλο ή το στόλο των ξένων δυνάμεων. Αξιομνημόνευτη υπήρξε η δράση του στον Ιόνιο και Ιταλικό κόλπο. Το 1823 έγινε διοικητής Σύρου και Μυκόνου και το 1836 ορίστηκε αρχηγός της ναυτικής μοίρας του Αιγαίου. Διετέλεσε υπασπιστής του βασιλιά Όθωνα και διευθυντής του Ναυτικού Διευθυντηρίου Πόρου.

Σαχτούρης Γεώργιος

Γεννημένος στην Ύδρα το Ύδρα 1783 και πέθανε εκεί το 1841.Εξέχουσα μορφή του Ναυτικού Αγώνα του 1821. Αντιναύαρχος του υδραϊκού στόλου, από τους τολμηρότερους αγωνιστές στις θαλάσσιες επιχειρήσεις. Πήρε μέρος στην επιχείρηση για την απελευθέρωση της Χίου και το 1824 μετά την καταστροφή των Ψαρών στην επιχείρηση ανακατάληψης του νησιού. Αποφασιστική υπήρξε η συμβολή του στις ναυμαχίες της Μυκάλης, του Γέροντα και του Καφηρέα. Συμμετείχε (1826) στον ανεφοδιασμό των πολιορκημένων στο Μεσολόγγι και στην επιχείρηση της Αλεξάνδρειας (1827) για την πυρπόληση του Αιγυπτιακού στόλου. Ο Καποδίστριας τού ανέθεσε την αρχηγία της μοίρας των ακτών της Μεσσηνίας και τον αποκλεισμό της θαλάσσιας περιοχής από τον Αμβρακικό ως την Κρήτη. Στην οθωνική περίοδο ήταν διοικητής του πολεμικούναυστάθμου του Πόρου.

Χάστινγκς Φράνκ

Βρετανός αξιωματικός του ναυτικού από τους πιο ένθερμους φιλέλληνες, με πλούσια δράση στα τελευταία χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης. Το 1822 ήρθε στην Ελλάδα και αμέσως προσπάθησε να πείσει τους Έλληνες να βελτιώσουν τη μαχητική ικανότητα του στόλου. Αγωνίστηκε στην Πελοπόννησο και την Κρήτη. Το 1824 επέστρεψε στην Αγγλία, όπου επιμελήθηκε την κατασκευή ατμοκίνητουπολεμικού που είχε παραγγείλει η Ελλάδα. Ως κυβερνήτης του πλοίου, για το οποίο ο ίδιος χορήγησε σημαντικό ποσό, κατέπλευσε το Σεπτέμβριο του 1826 στο Ναύπλιο. Στη συνέχεια έδρασε στο Φάληρο και τον Πειραιά καθώς και στον Παγασητικό, στο Τρίκερι, στην Αλεξάνδρεια, στο Μεσολόγγι και στον Κορινθιακό. Επιτυχής η είσοδος του στον Κορινθιακό και η νίκη του στο κόλπο της Ιτέας. Γεννήθηκε το 1794 και πέθανε στη Ζάκυνθο το 1828 αλλά τάφηκε στον Πόρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Τα γεγονότα

Ήταν Σάββατο βράδυ όταν στις Σπέτσες έγινε η τελευταία συγκέντρωση για να παρθεί η απόφαση αν το νησί θα περιμένει και την Ύδρα για να ξεκινήσει την επανάσταση. Ωστόσο είχαν ήδη περιμένει αρκετά και τα ξημερώματα κατέβηκαν στο λιμάνι έξω από κτήριο της καγκελαρίας και κατέβασαν τα τούρκικα εμβλήματα ανυψώνοντας το νέο σήμα του νησιού που απεικόνιζε ένα σταυρό

Πρώτη κίνηση και επιτυχία από τα ελληνικό ναυτικό έγινε από της Σπέτσες στις 3 Απριλίου 1821. Από το νησί ξεκίνησαν 2 επιχειρήσεις με 22 πλοία συνολικά. Η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα επικεφαλής 9 πλοίων βοήθησε στην πολιορκία του Ναυπλίου και τα υπόλοιπα 13 πήραν μέρος στην πολιορκία της Μονεμβασιάς. Μετά την κατάληψη της τελευταίας και πληροφορούμενοι ότι στη Μήλο υπήρχε μια μικρή εχθρική ναυτική δύναμη, άφησαν στην Μονεμβασία 5 πλοία και με τα υπόλοιπα 8 επιτέθηκαν καταλαμβάνοντας μια κορβέτα και άλλα τρία μικρότερα σκάφη τα οποία στάλθηκαν στις Σπέτσες.

Στη συνέχεια οι Ψαριανοί ακολούθησαν διαλύοντας μια στρατιωτική συγκέντρωση στα μικρασιατικά παράλια και επίσης κατέλαβαν 5 τουρκικά μεταφορικά, από τα οποία βύθισαν το ένα και τα υπόλοιπα τα έστειλαν πίσω στα Ψαρά. Μετά την επιτυχία των Ψαριανών στις 10 Απριλίου ακολούθησε με δικές τις επιχειρήσεις η Ύδρα, ενώ στις αρχές Μαΐου ήταν οι σειρά και της Κάσου και της Σάμου.

Τον Μάιο ο Τομπάζης χώρισε τον στόλο σε δύο μοίρες, μια για να περιπολεί στο Αιγαίο με σκοπό να επιτεθεί στον Οθωμανικό στόλο που ετοιμαζόταν να εξέλθει από τα Δαρδανέλια και μια, με δώδεκα μπριγαντίνια υπό τον Ανδρέα Μιαούλη, για να αποκλείσει την Πάτρα, με σκοπό να προκαλέσει ναυμαχία με τις Τουρκικές δυνάμεις του Ιονίου. Στις 5 Ιουνίου ο Τομπάζης συναντά ένα μεγάλο, βαριά οπλισμένο, τουρκικό δίκροτο βορείως της Χίου και το καταδιώκει μέχρι τον κόλπο της Ερεσσού. Οι ομοβροντίες των Ελληνικών πλοίων εναντίον του δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα και έτσι ο Ψαριανός ναύαρχος Αποστόλης προτείνει ο Γιάννης από την Πάργα (Ιωάννης Δημολίτσας) να ετοιμάσει τρία πυρπολικά με Ψαριανά πληρώματα που είχαν αποκτήσει πείρα κατά τις ρωσικές επιχειρήσεις στο Τσεσμέ. Τα δύο πυρπολικά αποτυγχάνουν, το τρίτο όμως, έντεχνα οδηγημένο από τον Παπανικολή, βάζει φωτιά στο

Τουρκικό το οποίο που τελικά ανατινάσσεται. Ο Οθωμανικός στόλος πανικοβλήθηκε τόσο που επέστρεψε άμεσα στα Δαρδανέλια. Όμως ο Τομπάζης αντί να τον κυνηγήσει κατευθύνθηκε στο Αϊβαλί (Κυδωνίες) για να βοηθήσει τις εύπορες οικογένειες που απειλούνταν από τους Τούρκους. Πίστευε ότι με το που θα εμφανιζόταν ο Ελληνικός Στόλος θα ξεσηκώνονταν οι Έλληνες της Μικράς Ασίας κατά των Τούρκων. Αντ' αυτού οι Τούρκοι επέπεσαν πάνω στον Ελληνικό πληθυσμό και τον κατέσφαξαν. Εκατοντάδες πουλήθηκαν σκλάβοι και τα καταστήματά τους πυρπολήθηκαν.

Για την αντιμετώπιση των καταδρομών από τους Σαμιώτες ο σουλτάνος μάζεψε μια υπολογίσιμη δύναμη με σκοπό να τους τιμωρήσει παραδειγματικά. Οι Έλληνες ωστόσο συγκέντρωσαν μια δύναμη 70 πλοίων και 11 ναυάρχων, πράγμα που καθιστούσε τον συντονισμό αδύνατο, με σκοπό την αναχαίτιση των της τούρκικης αποβατικής δύναμης η οποία στέφθηκε με επιτυχία και οι Οθωμανοί υποχώρησαν στην Αλικαρνασσό. Ο μήνας Ιούλιο ήταν σχετικά ήσυχος με μία μάχη που αποτράπηκε λόγω δυσμενή προς του Έλληνες ανέμου οι οποίοι υποχώρησαν και οι Τούρκοι δεν θέλοντας να καταδιώξουν γύρισαν στη Ρόδο και ενώθηκαν με αιγυπτιακά πλοία. Ακολούθησαν μικρές αψιμαχίες χωρίς απώλειες και στις αρχές Αυγούστου ο Τουρκικός στόλος επέστρεψε στα Δαρδανέλια. Τέλη του ίδιου μήνα αιγυπτιακή δύναμη επιτέθηκε στο Γαλαξίδι όπου βρήκε μια μεγάλη δύναμη πλοίων από τα οποία συνέλαβε 34 και έκαψε τα υπόλοιπα, ενώ και η πόλη καταστράφηκε ολοσχερώς αφήνοντας τη εκτός από οποιαδήποτε μελλοντική ενέργεια.

Μετά την πληροφόρηση για την καταστροφή στο Γαλαξίδι μια νέα Ελληνική μοίρα με επικεφαλής τον Μιαούλη κινήθηκε να αντιμετωπίσει την αιγυπτιακή δύναμη. Στις 30 Σεπτέμβρη έγινε η συμπλοκή και ονομάστηκε η Ναυμαχία του Κατακόλου στη οποία όμως οι εχθρικές δυνάμεις ενισχύθηκαν με 9 μεγάλα πλοία από τον Καρά Αλή. Συνειδητοποιώντας την άνιση μάχη που είχαν στα χέρια τους οι Έλληνες αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν. Η στιγμή ήταν κρίσιμη και ο Σπετσιοτής Μπότασης επιχείρησε τόλμημα από το οποίο σώθηκε όλη η μοίρα. Όπως αναφέρεται, προχώρησε ταχύτατα με το πλοίο του ανάμεσα από Τουρκικά πλοία. Οι εχθροί φοβούμενη ότι πρόκειται για πυρπολικό δεν τόλμησαν να ανοίξουν πυρ εναντίον του αλλά προτίμησαν να απομακρυνθούν. Τότε ο Μπότασης εξαπέλυσε εκεί μια βάρκα γεμάτη από εύφλεκτες ύλες και της έβαλε φωτιά δημιουργώντας τεχνητό καπνό στην επιφάνεια της θάλασσας. Ο καπνός ήταν τόσο πολύς ώστε μετά από λίγο τα πλοία έγιναν αφανή μεταξύ τους και ο Μπότασης γύρισε στα ελληνικά απαρατήρητος. Οι Τούρκοι πιστεύο-

ντας ότι η φλεγόμενη βάρκα ήταν το Σπετσιώτικο πυρπολικό φοβήθηκαν την εφόρμηση του εναντίων τους και αυτή την φορά άρχισαν να κανονιοβολούν κατά της εστίας του καπνού και έτσι τα ελληνικά πλοία κατόρθωσαν να διαφύγουν πλέοντας κοντά στις ακτές και να περάσουν γύρω από το Κατάκολο. Η συμπλοκή δεν συνεχίστηκε και οι Τούρκοι επέστρεψαν στον Ελλήσποντο.

Επόμενη κίνηση γίνεται από την τούρκικη πλευρά. Συγκεκριμένα στις 24 Ιανουαρίου 1822 ο Καρά Αλής διοικώντας μια δύναμη που ανέρχονταν στα 70 μεγάλες αλλά και μικρότερες μονάδες βγήκε από τα Στενά τέλη του Ιανουαρίου. Σκοπός του ήταν να μεταφέρει 4.000 άντρες προς την Πάτρα. Αρχικά το σχέδιο ήταν να κατευθυνθούν προς την κατάληψη της Μονεμβασιάς, κάτι που ήθελαν να επιτύχουν με δωροδοκία του φρουράρχου της, Τζανετάκη. Το σχέδιο όμως δεν πέτυχε και οι στόλος προσπέρασε το κάστρο και κατευθύνθηκε προς την Κορώνη με σκοπό να ανεφοδιάσει το πολιορκημένο κάστρο. Πάλι όμως δεν ήταν επιτυχείς αυτή την φορά λόγω του δυσμενή καιρού. Τέλος έπλευσαν προς την Μεθώνη με τον ίδιο σκοπό όπως και στις προηγούμενες περιοχές και αυτή την φορά πέτυχαν τον σκοπό τους. Στις 30 Ιανουάριο ο τούρκικος στόλος αποβίβασε 800 στρατιώτες στο Νεόκαστρο με σκοπό να τον καταλάβουν. Η ελληνική φρουρά δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να υπερασπιστεί το κάστρο, καθώς ήταν ολιγάριθμοι και τις έλλειπαν βασικά εφόδια. Έτσι Ορισμένα μέλη της λιποτάκτησαν και οι υπόλοιποι βρέθηκαν σε εξαιρετικά κρίσιμη θέση, ζητώντας απελπισμένα βοήθεια. Η δυσάρεστη αυτή κατάσταση ανατράπηκε σε λίγες μόλις ώρες, όταν κατέφθασε στο κάστρο ο Γερμανός στρατηγός, Καρλ φον Νόρμαν-Έρενφελς, με πενήντα το πολύ Ευρωπαίους φιλέλληνες. Ο Νόρμαν χρησιμοποίησε επιτυχημένα τα λίγα κανόνια του φρουρίου, χτυπώντας με αυτά τα τουρκικά πλοία και αναγκάζοντάς τα να καταφύγουν στη Ζάκυνθο. Εκεί, η βρετανική διοίκηση επέτρεψε στους Τούρκους να παραμείνουν για επισκευές και ανεφοδιασμό, παρά τη στάση ουδετερότητας που είχε διακηρύξει πιο πριν.

Στη συνέχεια, οι Τούρκοι κατέπλευσαν στην, πολιορκημένη από τους Έλληνες, Πάτρα, όπου αποβίβασαν 4.000 πολεμιστές. Κατόπιν ο στόλος τους αγκυροβόλησε στη Ναύπακτο. Οι Ψαριανοί εν τω μεταξύ είχαν ειδοποιήσει τους Υδραίους. Έτσι, μετά από μεγάλη προσπάθεια των νησιωτών, και χωρίς οικονομική υποστήριξη από την επαναστατική κυβέρνηση, τα τρία νησιά, Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρά, σχημάτισαν, στις 8 Φεβρουαρίου, στόλο εξηνταριών πλοίων (27 υδραίικα, 20 σπετσιώτικα, 16 ψαριανά)[2] προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους Τούρκους. Τον στόλο διοικούσαν οι

Υδραίοι Ανδρέας Μιαούλης, Λάζαρος Πινότσης, Ιωάννης Βούλγαρης, ο Ψαριανός Νικολής Αποστόλης και ο Σπετσιώτης Γκίκας Τσούπας.

Ο ελληνικός στόλος αφού πρώτα συναντήθηκαν στο νησάκι Πρώτη και ο Γκίκας ενημέρωσε τους υπόλοιπους αρχηγούς για τον τουρκικό στόλο στον Κορινθιακό κόλπο, αποφάσισαν να κατευθυνθούν προς ένα νέο σημείο συνάντησης μεταξύ Ηλείας και Ζακύνθου στις 15 Φεβρουαρίου. Εκεί ο Μιαούλης πρότεινε να προσβάλλουν τον τούρκικο στόλο όσο ήταν αγκυροβολημένος στη Ναύπακτο, σχέδιο που έγινε αποδεκτό από όλους. Ήταν η πρώτη φορά που τόσα πολλά ελληνικά πλοία θα αντιμετώπιζαν τον εχθρό κατά παράταξη. Επειδή όμως είχε ξεσπάσει τρικυμία, τα ελληνικά πλοία αναγκάστηκαν να καταφύγουν στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου, στις 16 Φεβρουαρίου 1822.

Στις 20 Φεβρουαρίου, και παρόλο που συνεχιζόταν η τρικυμία, ο Μιαούλης, ο οποίος εν τω μεταξύ αναγνωριζόταν από όλους ως γενικός αρχηγός της επιχείρησης, διέταξε επίθεση κατά του λιμανιού της Πάτρας, στο οποίο είχαν καταφύγει 36 τουρκικά πλοία. Τα ελληνικά πλοία, με πρώτα αυτά του Μιαούλη, άρχισαν να κανονιοβολούν εναντίον του τουρκικού στόλου. Οι Οθωμανοί αιφνιδιάστηκαν, καθώς δεν περίμεναν πως οι Έλληνες θα έκαναν επίθεση με τα μικρά τους πλοία, με τέτοια κακοκαιρία. Προσπάθησαν, πανικοβλημένοι, να εκπλεύσουν αλλά κατέφθασαν και άλλα ελληνικά πλοία, με αποτέλεσμα να ακολουθήσει λυσσαλέα ναυμαχία, για πεντέμισι ώρες. Τελικά οι Έλληνες κατάφεραν να καταστρέψουν σχεδόν ολοκληρωτικά μία φρεγάτα, άλλα πλοία του εχθρού υπέστησαν σημαντικές ζημιές και αρκετοί Τούρκοι τραυματίστηκαν ή σκοτώθηκαν. Ο τουρκικός στόλος αναγκάστηκε να διαφύγει στη Ζάκυνθο. Το αποτέλεσμα της μάχης δεν ικανοποίησε απόλυτα τους Έλληνες αρχηγούς, καθώς λόγω της τρικυμίας δεν μπόρεσαν να λάβουν μέρος όλα τα πλοία ενώ απέτυχαν περισσότερες από μία απόπειρες να χρησιμοποιηθούν πυρπολικά. Σε ένα από αυτά τα πυρπολικά, διακρίθηκε ο Ψαριανός Ιωάννης Θεοφιλόπουλος. Μπορεί το αποτέλεσμα της ναυμαχίας να μην ήταν σημαντικό, αλλά έδωσε στους Έλληνες αρχηγούς να καταλάβουν ότι ακόμα και σε μία καλά προσχεδιασμένη μάχη κατά παράταξη μπορεί ο ελληνικός στόλος μπορεί να ανταπεξέλθει στην υπέρτερη δύναμη των Τούρκων.

(Πηγή: thecaller.gr, 20/02/2019)

Εκείνη την περίοδο η Χίος ήταν ένα ακμάζον νησί χάρη στη καλλιέργεια της μαστίχας που ήταν πολύ αρεστή από τους Οθωμανούς. Μετά την έναρξη της επανάστασης η Χίος ενισχύθηκε από στρατεύματα και οι ντόπιοι αναγκάστηκαν να εργαστούν στη οχύρωση του νησιού κάτω από τον φόβο της εκτέλεσης. Την επανάσταση της Χίου ξεκίνησε ο Αντώνιος Μπουρνιάς, ο οποίος αφού ζήτησε βοήθεια από τον Λυκούργο Λογοθέτη, ξεκίνησε ενέργειες κατά των κατακτητών μόνο με την στήριξη 200 αντρών και αργότερα ενισχύθηκε από τον Λογοθέτη με 2.500 Σαμιώτες. Οι περισσότεροι κάτοικοι του νησιού δεν συμμετείχαν σε συμπλοκές και παρέμειναν ουδέτεροι. Τον Μάιο έγινε η προσπάθεια κατάληψης της Χίου από τους Σαμιώτες και τους ελάχιστους ντόπιους η οποία όμως ήταν ανεπιτυχής. Οι χερσαίες δυνάμεις δεν κατάφεραν να καταλάβουν το κάστρο καθώς υπήρχε υπεράριθμη τουρκική φρουρά και οι πολιορκητές δεν είχαν βοήθεια από ναυτικό, ενώ αργότερα έφτασε και ο τουρκικός στόλος με 7.500 άντρες. Μετά την καταστολή της επανάστασης οι Τούρκοι ήταν αποφασισμένοι να τιμωρήσουν το νησί παραδειγματικά και τα αντίποινα ήταν σφοδρά. Χωρίς σημαντική αντίσταση ο Οθωμανικός στρατός προχώρησε σε εκτεταμένες λεηλασίες και σφαγές άμαχου πληθυσμού, παρόλο που η συντριπτική πλειονότητα του νησιού δεν έκανε τίποτα για να προκαλέσει τη σφαγή καθώς δεν συμμετείχε στην εξέγερση κατά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η καταστροφή της Χίου κράτησε κοντά ένα μήνα. Πάνω από 100.000 χιλιάδες κατοίκους είχε το νησί και κατάφεραν να γλυτώσουν μερικές χιλιάδες μόνο, οι υπόλοιποι σφαγιάστηκαν και έγιναν σκλάβοι. Μετά την απάνθρωπη ενέργεια των Τούρκων το νησί ερημώθηκε. Το γεγονός έγινε ευρέως γνωστό Έλληνες και ευρωπαίοι θρήνησαν με τον χαμό και οι ξένοι συμπάθησαν την ιδέα της Επανάστασης. Η είδηση της σφαγής της Χίου συγκλόνησε την ευρω-

παϊκή κοινή γνώμη, η στάση της οποίας μεταστράφηκε απέναντι στην ελληνική επανάσταση και πλέον υπήρξε θετική. Μετά το γεγονός αυτό το φιλελληνικό κίνημα φούντωσε και σημαντικός αριθμός Ευρωπαίων φιλελλήνων έσπευσαν στην επαναστατημένη Ελλάδα για να ενισχύσουν τα ελληνικά στρατιωτικά σώματα. Σημαντική επιρροή άσκησε το γεγονός σε Ευρωπαίους καλλιτέχνες. Εμπνευσμένος από την σφαγή της Χίου ο Ευγένιος Ντελακρουά ζωγράφισε τον ομώνυμο πίνακα που εκτέθηκε στο Παρίσι και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση της γαλλικής κοινής γνώμης για τον επαναστατικό αγώνα των Ελλήνων.

Οι Έλληνες αμέσως μετά την μεγάλη καταστροφή συγκέντρωσαν μεγάλη ναυτική δύναμη αποτελούμενη από 58 πολεμικά και 8 πυρπολικά πλοία. Σκοπός τους ήταν να προσβάλλουν τον τούρκικο στόλο στο λιμάνι της Χίου. Ο μεγάλος στόχος ήταν η ναυαρχίδα και η υποναυαρχίδα. Πρώτες δυο επιθέσεις έγιναν στις 10 Μαΐου αλλά ήταν αποτυχημένες, ενώ στις 18 ο αιφνιδιασμός ήταν επιτυχής ο τούρκικος στόλος δέχτηκε πολλές ζημιές αλλά η προσπάθεια πυρπόλησης δεν ήταν δυνατή. Τις επόμενες μέρες οι υπήρχαν διαμάχες μεταξύ των ελληνικών πληρωμάτων γιατί είχαν καθυστερήσει οι μισθοί. Η σύρραξη πήρε γενικευμένο χαρακτήρα και οι Σπετσιώτες αποφάσισαν, παρά τις παρακλήσεις των Ψαριανών, να αποχωρήσουν προς την Κρήτη, την 31η Μαΐου, για να αποφευχθούν τα χειρότερα. Ταυτόχρονα κυκλοφορούσε η είδηση ότι νέα μοίρα αιγυπτιακού στόλου είχε εισέλθει στο Αιγαίο και η επιχείρηση έπρεπε να σύντομη. Οι ελπίδες λοιπόν εναποτέθηκαν στα πυρπολικά. Την 6η προς 7η του Ιουνίου και με την κάλυψη της νύχτας δύο πυρπολικά ένα με τον Πιπίνο και ένα με τον Κανάρη εισήλθαν στο λιμάνι μαζί με άλλα 4 σκάφη για την παραλαβή των πληρωμάτων των πυρπολικών. Ο Πιπίνος έδεσε το δικό του στο πλοίο του υποναυάρχου αλλά το τούρκικο πλήρωμα κατάφερε να το απομακρύνει πριν προκαλέσει ζημιές. Το πλοίο του Κανάρη όμως δεν έγινε έγκαιρα αντιληπτό και κατάφερε να πυρπολήσει την ναυαρχίδα καίγοντάς την ολοσχερώς και μαζί με αυτή σκοτώθηκαν 2.000 άνδρες, ο ναύαρχος και όλοι οι αξιωματικοί και κυβερνήτες που είχε καλέσει στο σκάφος για να γιορτάσουν το Μπαϊράμη που άρχιζε. Στα Ψαρά, τους περίμεναν στην παραλία ο λαός και ο κλήρος και τους συνόδευσαν στον ναό του Αγίου Νικολάου όπου τελέστηκε δοξολογία. Η επιτυχία των Ελλήνων αναζωπύρωσε το ηθικό τους και εντυπωσίασε τους ξένους. Οι Τούρκοι από μεριάς τους γύρισαν πάλι προ την Χίο και αποτελείωσαν ότι είχε απομείνει ως αντίποινα και στη συνέχεια γύρισαν στα Δαρδανέλια.

Στις 8 Σεπτεμβρίου 1822 οι Τούρκοι με στόλο 80 πλοίων μεταξύ των οποίων 7 δίκροτα και 15 φρεγάτες προερχόμενος από τη Μονεμβασιά, κίνησε προς ανεφοδιασμό του Παλαμηδίου στο Ναύπλιο, το οποίο πολιορκούσαν από στεριάς δυνάμεις του Δημητρίου Υψηλάντου και από θαλάσσης δυνάμεις της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας. Ναύαρχος αυτή την φορά ήταν ο νέος καπουδάν πασάς Χοσφεφ, γνωστός ως Τοπάλ. Ανήσυχτοι οι Ύδραίοι και οι Σπετσιώτες για μια πιθανή επίθεση κατά των νησιών τους ετοίμασαν δύναμη 54 πλοίων και βγήκαν να αντιμετωπίσουν την τούρκικη μοίρα. Σκοπός του Τοπάλ ήταν να πάει στο Ναύπλιο. Οι Έλληνες όμως με επικεφαλής τον Μιαούλη είχαν προβλέψει τις διαθέσεις του Τοπάλ και τον περίμεναν με σκοπό να τον παρασύρουν στα στενά. Αφού οι δύο στόλοι συναντήθηκαν ο Μιαούλης σήμανε υποχώρηση με σκοπό να τραβήξει τους Τούρκους στα περιορισμένα νερά του Αργολικού Κόλπου. Μερικοί καπετάνιοι όμως νόμιζαν ότι ο Μιαούλης ήθελε να αποφύγει την συμπλοκή και προς έκπληξη των υπόλοιπων Ελλήνων αλλά και των Τούρκων επιτέθηκαν μόνοι τους. Ήταν 8η Σεπτεμβρίου και η Ναυμαχία των Σπετσών είχε γενικευτεί. Στη δυτική πλευρά κινδύνευσαν ολιγάριθμα ελληνικά πλοία και ο μπουρλοτιέρης Ανδρέας Πιπίνος, για να τα σώσει, επιχείρησε να κολλήσει το πυρπολικό που κυβερνούσε σε ένα Αλγερινό πλοίο. Η απόπειρά του δεν πέτυχε γιατί γύρω στους 50 ναύτες του Αλγερινού πλοίου πήδησαν πάνω στο μπουρλότο και κατάφεραν να το αποκολλήσουν. Η αποτυχημένη απόπειρα του Πιπίνου οδήγησε στην απομάκρυνση του κινδύνου για τα ελληνικά πλοία στη δυτική πλευρά. Στην ανατολική όμως, συνέχισε να μαίνεται η ναυμαχία για πολλές ώρες. Τα ελληνικά πλοία βοηθούσαν τα κανόνια των Σπετσών τα οποία με τις βολές τους εμπόδιζαν τους Τούρκους στο να στραφούν προς τον Αργολικό κόλπο. Καθώς ερχόταν το βράδυ, και ενώ η ναυμαχία συνεχιζόταν χωρίς ξεκάθαρο αποτέλεσμα, ο ελληνικός στόλος επιχείρησε για δεύτερη φορά να χρησιμοποιήσει πυρπολικό. Ο Κοσμάς Μπαρμπάτσης, εφόρμησε με το πυρπολικό του κατά της οθωμανικής ναυαρχίδας. Σύμφωνα με τον ιστορικό Αναστάσιο Ορλάνδο, η προσπάθεια του Κοσμά να πυρπολήσει την οθωμανική ναυαρχίδα ήταν καθοριστική για την έκβαση της ναυμαχίας, διότι η ναυαρχίδα μαζί με τον υπόλοιπο οθωμανικό στόλο υποχώρησαν αμέσως και τράπηκαν σε φυγή. Η υποχώρηση του οθωμανικού στόλου σήμανε την ματαίωση των σχεδίων του για την καταστροφή των δύο ελληνικών ναυτικών βάσεων στις Σπέτσες και την Ύδρα και κατέστησε αδύνατο τον ανεφοδιασμό των Τούρκων του Ναυπλίου. Έτσι, λίγο αργότερα, το Ναύπλιο πέρασε στα χέρια των Ελλήνων αγωνιστών.

Στις 12 Σεπτεμβρίου ο εχθρικός στόλος κινήθηκε πάλι κατά του ελληνικού. Η ναυμαχία που έγινε βαθιά μέσα στον Αργολικό κόλπο, κράτησε μόλις τρεις ώρες και στο τέλος οι Τούρκοι αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν καθώς τα πυρπολικά προκάλεσαν τρόμο στους πλοιάρχους των τουρκικών караβιών. Στις 13 Σεπτεμβρίου ο Μεχμέτ πασάς έστειλε για τελευταία φορά ένα αυστριακό πλοίο γεμάτο τροφές και πολεμοφόδια για να εφοδιάσει το Ναύπλιο. Ο Μιαούλης έστειλε τότε δύο πλοία τα οποία, ύστερα από ναυμαχία με το εχθρικό πλοίο, το συνέλαβαν. Ο τούρκικος στόλος επέστρεψε στην Κρήτη και από εκεί (τον Οκτώβριο) επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη.

Δυσμενής καιρός όμως βρήκε τον τούρκικο στόλο και τον ανάγκασε να αγκυροβολήσει στην Τένεδο και οι Ψαριανοί βρήκαν την ευκαιρία να του επιτεθούν. Κατέπλευσαν με δύο πυρπολικά και δυο μίστικα (μικρά και γρήγορα σκάφη, χρήσιμα για μεταφορά προσώπων και μηνυμάτων). Η επιχείρηση εκτελέστηκε από τον Κανάρη και Γεώργιο Βρατσάνο με στόχο την υπαρχηγίδα και αρχηγίδα αντίστοιχα. Τη νύχτα της 28ης Οκτωβρίου 1822 ύψωσαν την τουρκική σημαία για να παραπλανήσουν τον εχθρό και να πλησιάσουν ανενόχλητοι στους στόχους τους.

Πρώτος ο Κανάρης πλεύρισε ένα τεράστιο δίκροτο (πολεμικό πλοίο με δύο καταστρώματα) ή σύμφωνα με ορισμένους ιστορικούς στην υποναυαρχίδα του οθωμανικού στόλου και κόλλησε αμέσως στην πρόρα το πυρπολικό του. Το πυροδότησε και αμέσως οι φλόγες τύλιξαν το μεγάλο πλοίο, ενώ η σύγκυση που ακολούθησε εμπόδιζε κάθε προσπάθεια κατάσβεσης της πυρκαγιάς. Άλλοι από τους ναύτες έπεφταν στη θάλασσα για να σωθούν και άλλοι προσπαθούσαν να κατεβάσουν τις βάρκες και να φθάσουν στην παραλία. Η ταραχή στην οθωμανική αρμάδα εντάθηκε περισσότερο, όταν από το φρούριο της Τενέδου οι Τούρκοι κανονιοβολούσαν στο κενό, θέτοντας σε κίνδυνο τα φίλια πλοία, που προσπαθούσαν να διαφύγουν για να μην έχουν την τύχη του φλεγόμενου δίκροτου. Πολλά από αυτά εξόκειλαν στις απέναντι ασιατικές ακτές ή εγκαταλείφθηκαν από τα πληρώματά τους.

Λιγότερο τυχερός από τον Κανάρη στάθηκε ο Αντωνίου, που με πηδαλιούχο τον Γεώργιο Βρατσάνο πλησίασε και κόλλησε το πυρπολικό του σε ένα άλλο δίκροτο ή κατ' άλλους στη ναυαρχίδα του οθωμανικού στόλου. Έγινε, όμως, αντιληπτό από τους Τούρκους, οι οποίοι το απομάκρυναν εσπευσμένως.

Τον επόμενο χρόνο Μάιο του 1823 ο Τοπάλ εκμεταλλευόμενος τον αίθριο καιρό βγήκε πάλι στο Αιγαίο. Αυτή την φορά είχε υπό τις διαταγές του 51 πλοία και 42 μεταγωγικά γεμάτα στρατό, αλλά χωρίς τα βαριά και δυσκίνητα πλοία που είχε την προηγούμενη φορά. Η ελληνική πλευρά αντιμετώπιζε οικονομικά προβλήματα, αλλά δεν έλειπαν και οι διχόνιες και οι αντιζηλίες. Μόνο οι Ψαριανοί ενεργούσαν με μικρές επιδρομές στις μικρασιατικές ακτές. Ανεμπόδιστος ο Τοπάλ κατάφερε να σταματήσει την πολιορκία της Καρύστου και Μεθώνης, λεηλάτησε 40 χωριά της περιοχής, ανεφοδίασε τα κάστρα Κορώνης και Μεθώνης. Τέλος ανέβηκε στο Ιόνιο και μπήκε στο Κορινθιακό κόλπο, διακόπτοντας τις συγκοινωνίες μεταξύ Πελοποννήσου και Στερεάς. Μερικούς μήνες αργότερα οι Έλληνες κατάφεραν και συγκέντρωσαν μια μοίρα 24 πλοίων και 4 πυρπολικών από Ύδρα και Σπέτσες με επικεφαλής τον Μιαούλη αναμένοντας της επιστροφή του Τοπάλ στο Αιγαίο. Οι δύο στόλοι συναντήθηκαν στις 15 Σεπτεμβρίου ανοικτά του Άθω και ξεκίνησαν οι συμπλοκές με μεγάλες ζημιές και για της δύο πλευρές. Λόγω όμως των καιρικών συνθηκών που συνεχώς χειροτέρευαν ο τούρκικος στόλος διέφυγε στον Θερμαϊκό και ο ελληνικός έπλευσε προς Σκύρο. Ακολούθησε μια δεύτερη σύγκρουση βόρεια από τις Σποράδες στις 20 του ίδιου μήνα χωρίς όμως ξεκάθαρο νικητή. Έτσι οι Τούρκοι επέστρεψαν στα Στενά και οι Έλληνες περνώντας από Χαλκίδα, όπου κατέλαβαν μια κορβέτα και τέσσερα βρίκια που ήταν δεμένα στο λιμάνι, επέστρεψαν στα νησιά τους.

Το 1824 ο σουλτάνος ζήτησε την βοήθεια του Μεχλμέτ Αλή αιγυπτιακού στόλου με αντάλλαγμα την Κρήτη και το μέλλον της επανάστασης ήταν πλέον αβέβαιο. Στα τέλη Μαΐου, ο Ισμαήλ Γιβραλτάρ και οι αιγυπτιακές του δυνάμεις επιτέθηκαν στη Κάσο. Οι Κάσιοι κατάφεραν στην αρχή να ανταπεξέλθουν στις επιθέσεις αλλά τελικά στις 27 του μηνός το νησί καταλήφθηκε από τα υπέρτερα αιγυπτιακά στρατεύματα, ακολούθησαν σφαγές και λεηλασίες. Μετά την Κάσο σειρά είχε η Κάρπαθος υποφέροντας την ίδια μοίρα. Οι Υδραίοι και οι Σπετσιώτες με πρόθεση να βοηθήσουν τα νησιά έστειλαν πλοία τα οποία όμως έφτασαν αργά.

Τον επόμενο μήνα νέος τούρκικος στόλος βγήκε από τα Στενά με στόχο την κατάληψη των Ψαρών. Αποτελούνταν από 170 πλοία και μετέφεραν στράτευμα 6.000 Τουρκαλβανών. Τα Ψαρά ήταν ένα καλά οχυρωμένο νησί και οι κάτοικοι του άξιοι πολεμιστές οι οποίοι δεν είχαν πρόθεση να εγκαταλείψουν το τόπο τους. Έφτασαν σε σημείο να αφαιρέσουν τα πηδάλια των πλοίων ώστε την έσχατη ώρα να μην υποχω-

ρήσει κανείς. Πολέμησαν με θάρρος και αυταπάρηση όμως η ψυχή τους δεν ήταν αρκετή για να σταματήσει τους Τούρκους και έγραψαν με το αίμα τους για το ηρωικό τους τέλος στις σελίδες της ιστορίας. Το τέλος της μάχης σήμανε ο Αντώνης Βρατσάνος με πυροδότηση των πυρομαχικών στο Παλαιόκαστρο, την αυτοθυσία του ίδιου και των τελευταίων μαχητών αλλά και τον θάνατο 2.000 Τούρκων που είχαν εισέλθει στα ερείπια του κάστρου. Τα Ψαρά ερειπώθηκαν και από τον ηρωικό αγώνα των κατοίκων μόνο “η Δόξα που περπατούσε μονάχη” έμεινε για να τιμήσει την αυτοθυσία τους.

Οι Υδραίοι και οι Σπετσιώτες έκτος από θρήνος για το συντροφικό νησί και το χαμό των συναγωνιστών τους κατέλαβε αίσθημα ευθύνης που δεν έσπευσαν στην βοήθεια του. Εκτός το ηθικό πλήγμα με την καταστροφή των Ψαρών επηρεάστηκε και η ναυτική δύναμη του Αγώνα καθώς το νησί είχε αξιόλογο αριθμό πλοίων.

Οι ανησυχίες για την Σάμο κορυφώθηκαν βλέποντας τους Τούρκους να χτυπάνε ένα ένα τα νησιά και για την υπεράσπισή του συγκεντρώθηκε δύναμη 72 πλοίων και 2 πυρπολικών. Στα τέλη του Ιουλίου τελικά οι δύο στόλοι συναντήθηκαν ανοικτά τις Σάμου. Αρχικά οι Έλληνες κατέλαβαν τα μεταγωγικά στα απέναντι παράλια διακόπτοντας κάθε προσπάθεια μεταφοράς τουρκικού στρατού και ακολούθησαν συμπλοκές μεταξύ των δύο στόλων που κράτησαν μέρες. Οι τούρκικη μοίρα υπέφερε απώλειες μεταξύ των οποίων ήταν μια φρεγάτα που πυρπόλησε ο Κανάρης και άλλα δύο πυρπολικά επίσης κατέστρεψαν μια φρεγάτα και μια κορβέτα. Οι τούρκοι αποσύρθηκαν αρχικά στη Κω και μετά στην Αλικαρνασσό.

Ταυτόχρονα από την Αλεξάνδρεια ξεκίνησε ο αιγυπτιακός στόλο και πάλι με δύναμη 163 μεγάλα και μικρότερα πλοία καθώς και 151 μεταγωγικά που μετέφεραν 16.000 πεζούς και 2.000 ιππείς. Επικεφαλής του στόλου ήταν πάλι ο Γιβραλτάρ ενώ μαζί του ως γενικός επικεφαλής ήταν ο Ιμπραήμ, γιός του Μεχμέτ Αλή. Κατευθύνθηκαν προς την Αλικαρνασσό όπου ενώθηκαν με το τούρκικο στόλο και συγκρότησαν μια τεράστια δύναμη 2.500 πυροβόλων και περίπου 50.000 αντρών.

Οι Έλληνες από μεριά του είχαν στη διάθεση τους 80 πλοία με το 1/3 της δύναμης των όπλων του αντιπάλου και σχεδόν το 1/10 του ανθρώπινου δυναμικού. Αποφάσισαν όμως να αντιπαραταχθούν στον υπέρτερο εχθρό επιλέγοντας τα περιορισμένα νερά μεταξύ της Κω και των απέναντι ακτών. Μια τακτική που έχει χρησιμοποιηθεί αρκετές φορές στο παρελθόν από τους Έλληνες με στόχο τον περιορισμό της δύναμης

του εχθρού και την σύγκρουση με όσο το δυνατόν ισόποσες δυνάμεις κάθε φορά. Η συμπλοκή ξεκίνησε στις 24 Αυγούστου, κράτησε όλη την μέρα κατά την διάρκεια της οποίας κυριαρχούσε ισχυρός κυματισμός. Όταν έπεσε η νύχτα οι δύο στόλοι αποσύρθηκαν με τους Τουρκοαιγυπτίους να κατευθύνονται στη Αλικαρνασσό και οι Έλληνες στην Κόλπο του Γέροντα για να βρίσκονται κοντά στη Σάμο.

Στις 29 Αυγούστου δόθηκε η τελική ναυμαχία. Η Ναυμαχία του Γέροντα θα έκρινε το μέλλον της επανάστασης καθώς ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος είχε σκοπό μετά την ολική καταστροφή της ελληνικής δύναμης να καταλάβει την Σάμο, τις Σπέτσες και τέλος να αποβιβάσει στρατό στην Πελοπόννησο για την καταστολή της επανάστασης. Το βάρος για τους Έλληνες και τον Μιαούλη, που ήταν επικεφαλής και πάλι του στόλου, ήταν τεράστιο. Οι πρώτες ώρες των συμπλοκών η νηνεμία που επικρατούσε ήταν υπέρ των τουρκοαιγυπτίων και της εκ παρατάξεως τακτικής που ακολουθούσαν. Οι Έλληνες δεν είχαν καταφέρει αρχικά να χρησιμοποιήσουν επιτυχώς τα πυρπολικά τους. Αυτό άλλαξε όταν αναπτύχθηκε ευνοϊκός για τους Έλληνες άνεμος οι οποίοι αμέσως έπλευσαν μέσα στη παράταξη του εχθρού αιφνιδιάζοντας τον. Μέσα στη σύγχυση ο Λάζαρος Μούσους με το πυρπολικό του έκαψε ένα αιγυπτιακό μπρίκι και ταυτόχρονα ο Παπαντώνης και ο Βατικιώτης με τα πυρπολικά τους κατάφεραν και ανατίναξαν μια φρεγάτα. Οι εχθροί υπέστησαν τελικά τεράστιες υλικές ζημιές, 2 βυθισμένα πλοία και απώλειες 1.300 αντρών. Οι Έλληνες μετά την ναυμαχία παρέμειναν στο Κόλπο ενώ ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος διέφυγε προς την Κω και εγκατέλειψε τη προσπάθεια κατάληψης της Σάμου.

Λίγες μέρες μετά, στις αρχές Σεπτεμβρίου, οι Έλληνες που ήταν στον Μαραθόκαμπο της Σάμου εντόπισαν μια δύναμη 200 πλοίων του εχθρού και επιτέθηκαν αμέσως. Οι Τούρκοι και οι Αιγύπτιοι βλέποντας την αυτοπεποίθηση των Ελλήνων, αλλά και λόγω του φόβου των πυρπολικών εγκατέλειψαν και πάλι την επίθεση και έπλευσαν προς την Λέσβο. Ο ελληνικός στόλος στις 18 του μηνός τους επιτέθηκε και πάλι, τα πυρπολικά βρήκαν και πάλι τον στόχο τους καίγοντας δυο πλοία. Ο εχθρικός στόλος τελικά, έπλευσε πάλι νότια και έμεινε στη Αλικαρνασσό.

Σχεδόν ένα μήνα μετά και αφού η Ιμπραήμ ενισχύθηκε από την Αίγυπτο ξεκίνησε στις 22 του Οκτώβρη προς την Σούδα. Λίγες μέρες μετά ήρθε αντιμέτωπος για άλλη μια φορά με τον Μιαούλη ανοικτά του Ηρακλείου. Αφότου νύχτωσε και με την σύγχυση που είχε επικρατήσει κατά την διάρκεια της ναυμαχίας ο Αιγυπτιακός στόλος

διαλύθηκε και σκόρπισε προς όλες τις κατευθύνσεις πλέοντας πλέον για την σωτηρία τους. Αρκετά από αυτά ναυάγησαν στις ακτές της Καρπάθου και 10 από αυτά έπεσαν στα χέρια των Ελλήνων. Ήταν άλλο ένα πλήγμα για τον Ιμπραήμ.

Μετά την αναδιοργάνωση του αιγυπτιακού στόλου στην Μαρμίδα, που βρίσκεται απέναντι από την Ρόδο, ο Ιμπραήμ κατάφερε να αποβιβάσει στη Μεθώνη στρατό, ήταν μέσα Φεβρουαρίου του 1825. Οι Έλληνες εκείνη την περίοδο αδρανούσαν και παρόλο που ο Μιαούλης πίεζε συνεχώς να κινητοποιηθούν αισθανόμενος τον κίνδυνο οι νησιώτες δεν περίμεναν καμία κίνηση μέσα στον χειμώνα.

Επόμενος στόχος του Ιμπραήμ ήταν η Σφακτηρία. Αυτή την φορά ο Μιαούλης συγκέντρωσε μια δύναμη 20 πλοίων και περίμενε τους Αιγυπτίους έξω από την Σούδα. Οι άνεμοι που επικρατούσαν όμως δεν επέτρεψαν καμία συμπλοκή και αμέσως μετά την έξοδο ο εχθρός γύρισε στο λιμάνι και οι Έλληνες κατέπλευσαν στα Βάτικα. Περίπου μέσα της άνοιξης οι δύο στόλοι συναντήθηκαν και πάλι έξω από την Σούδα, αλλά ο αιγυπτιακός στόλος δεν ενεπλάκη και κατευθύνθηκε προς Μεθώνη για να αποβιβάσει και άλλο στρατό. Οι ελληνική δύναμη ακολουθούσε τους εχθρούς και τους παρενοχλούσε συνεχώς, αλλά δεν κατάφερε να συγκρουστεί αποφασιστικά μαζί τους και η αποβίβαση έγινε με επιτυχία. Στη συνέχεια έπλευσε για τη Σφακτηρία όπου μέσα ήταν δεμένα οκτώ ελληνικά πλοία.

Η επίθεση από τον Ιμπραήμ έγινε στις 26 Απριλίου του 1825. Το σχέδιο του ήταν να στείλει αρχικά να στείλει μοίρα 46 πλοίων να βομβαρδίσουν τις ακτές και το κάστρο καλύπτοντας ταυτόχρονα τις χερσαίες δυνάμεις, αποτελούμενες από 3.000 άνδρες, και την απόβαση τους στις ακτές. Η δεύτερη μοίρα στη οποία ήταν τα μεγαλύτερα πλοία του Ιμπραήμ θα ναυμαχούσε με τον ελληνικό στόλο. Για την άμυνα οι Έλληνες είχαν συγκεντρώσει 800 άνδρες και παρά την απόκρημνη ακτή και σθεναρή αντίσταση των αμυνόμενων οι Αιγύπτιοι κατέλαβαν αρχικά τη Σφακτηρία σκοτώνοντας 350 από τους αμυνόμενους της. Όσοι ναυτικοί γλύτωσαν έσπευσαν να φύγουν προς τα αγκυροβολημένα καράβια και στην συνέχεια να επιχειρήσουν έξοδο από το λιμάνι. Πρώτα και ανενόχλητα έφυγαν δύο πλοία, ακολούθησε το “Αθηνά”, το “Αχιλλεύς” και το τρικάταρτο “Ποσειδών” προσποιούμενο ότι είναι πυρπολικό. Τελευταίο έμεινε το “Άρης” το οποίο είχε αργήσει καθώς περίμενε τον καπετάνιο του Αναστάσιο Τσαμαδό που είχε σκοτωθεί νωρίτερα στη Σφακτηρία. Τελικά ο υποπλοίαρχος Βότσης Νικόλαος ανέλαβε την πλοιαρχία και κάτω από καταιγισμό πυρών κατάφερε

και έκανε μια ηρωική έξοδο από το λιμάνι. Στο πλοίο ήταν και ο γραμματέας του Εκτελεστικού Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ένας από τους λίγους διασωθέντες.

Ο Μιαούλης δεν μπόρεσε να βοηθήσει στα Σφακτηρία αφού αντιμετώπιζε την δεύτερη μοίρα του Ιμπραήμ. Αλλά τέσσερις μέρες μετά με μία δύναμη 28 πολεμικών πλοίων και 6 πυρπολικών μπήκε στον όρμο της Μεθώνης αιφνιδιάζοντας τον αιγυπτιακό στόλο. Δύο πυρπολικά υπό τους Γεώργιο Πολίτη και Πιπίνο έκαψαν μία μεγάλη φρεγάτα, άλλοι 5 πυρπολητές έκαψαν άλλες 3 κορβέτες, 4 μικρότερα πολεμικά σκάφη, 3 μεταγωγικά και μια αποθήκη τροφίμων.

(Πηγή: enet.gr, Φωτεινή Μπάρκα, 10/12/2009)

Στις 21 Μαΐου ο Μιαούλης εντόπισε τον τούρκικο στόλο του Τοπάλ και δύο μέρες μετά οι μοίρα του Μιαούλης ενώθηκε με αυτή των Γεωργίου Σαχτούρη, Νικόλαο Αποστόλη και Γεωργίου Ανδρούτσου, για να αντιμετωπίσουν τους Τούρκους. Η επιλογή της περιοχής για την Ναυμαχία του Καφηρέα ,όπως ονομάστηκε, ήταν μεταξύ της Άνδρου και του ακρωτηρίου του Καφηρέα και είχε προταθεί από Σπετσιώτες για να περιορίσουν και πάλι την υπέρτερη δύναμη των Τούρκων. Ακολούθησε σφοδρή μάχη και τα τριανταπέντε ελληνικά πλοία με τρία πυρπολικά αντιμετώπισαν πάνω από πενήντα τουρκικά, που συνόδευαν σαράντα φορτηγά. Η ναυμαχία κράτησε εννέα ώρες, αλλά από την έκτη και μετά οι Έλληνες κατάφεραν να σπάσουν την εχθρική παράταξη και να στείλουν τα πυρπολικά. Πρώτη απώλεια των Τούρκων ήταν η ίδια η ναυαρχίδα του Τοπάλ, ο οποίος για προληπτικούς λόγους δεν επενέβαινε ο ίδιος, αλλά στη δίκροτη φρεγάτα ήταν όλο το ταμείο της αποστολής. Παράλληλα από την αριστερή πλευρά άλλη μια κορβέτα 36 πυροβόλων τυλίχτηκε στις φλόγες από το πυρ-

πολικό του Μανώλη Μπούτι. Συνολικά μαζί με τα πλοία χάθηκαν 1.100 άντρες και πολλά πολεμοφόδια και προμήθειες προοριζόμενα για το κάστρο της Πάτρας και το Μεσολόγγι. Από την ελληνική πλευρά οι απώλειες ήταν 3 νεκροί και 4 τραυματίες. Μετά την ναυμαχία 20 μικρά πλοία κατέφυγαν στη Ερέτρια, μια κορβέτα πυρολύθηκε από το ίδιο της το πλήρωμα και πολλά μεταγωγικά έπεσαν στα χέρια των Ελλήνων. Ο υπόλοιπος στόλος του Τοπάλ αποτελούμενος πλέον από 35 πλοία έπλευσε νότια, ενώ οι Έλληνες μην έχοντας πλέον άλλα πυρπολικά τον άφησαν ελεύθερο.

Μετά τη ναυμαχία του ελληνικού και τουρκικού στόλου στο Κάβο Ντόρο τον Μάιο του 1825, όσα τουρκικά πλοία διασώθηκαν κινήθηκαν προς τη Σούδα, όπου υπήρχε τουρκικός ναύσταθμος. Η ναυτική δύναμη των Τούρκων είχε συγκεντρωθεί στο φυσικό λιμάνι με στόχο να μεταφερθούν στρατεύματα στην Πελοπόννησο. Ο Ανδρέας Μιαούλης, βρισκόταν στα Κύθηρα και παρακολουθούσε τις κινήσεις του εχθρού, προσπαθώντας να εμποδίσει την απόβαση στην Πελοπόννησο. Μαζί του ήταν και οι Γεώργιος Ανδρούτσος και Νικολής Αποστολής. Στις 31 Μαΐου 1825, μόλις τα τουρκικά πλοία βρέθηκαν έξω από τη Σούδα, ο Ανδρέας Μιαούλης επιτέθηκε στον εχθρικό στόλο, καταστρέφοντας τα πλοία κάλυψης. Λόγω των ζημιών που υπέστησαν τα ελληνικά πλοία δεν ολοκληρώθηκε το αρχικό σχέδιο για πλήρη καταστροφή του τουρκικού στόλου, ο οποίος ωστόσο αναγκάστηκε να οπισθοχωρήσει στο λιμάνι και να αναβάλει την απόβαση στην Πελοπόννησο.

Ο Ιούλιος ήταν μήνας γεμάτος επιτυχίες για την Ιμπραήμ στη Πελοπόννησο και η επανάσταση ήταν σε δύσκολη κατάσταση. Ο Μιαούλης σκέφτηκε ένα παράτολμο σχέδιο να επιτεθεί στην ίδια την πατρίδα του Αιγύπτου, στην Αλεξάνδρεια. Αφού ανακοίνωσε το σχέδιο του στο έμπιστο του κύκλο με πάσα μυστικότητα ετοιμάστηκαν τρία πυρπολικά, ένα για τον Κανάρη, ένα για τον Αντώνιο Βώκο και το άλλο για τον Μανώλη Μπούτη και μαζί με την συνοδεία από μεγαλύτερα πλοία που τα διοικούσαν ο Κριεζής και ο Τομπάζης ξεκίνησαν για την βάση του αιγυπτιακού στόλου. Στις 29 Ιουλίου έφτασαν στη Αλεξάνδρεια και αποφασίστηκε τα μεγάλα πλοία να παραμείνουν αθέατα και τα πυρπολικά να μούνε ήσυχος στο λιμάνι και να επιτεθούν στα αιγυπτιακά πλοία, εδώ έγινε σαφές ότι κανένα πλοίο με ξένη σημαία δεν πρέπει να ζημιωθεί. Στη συνέχεια τα πληρώματα θα έφευγαν μέσα στον πανικό με τις λέμβους προς τα υπόλοιπα πλοία τους. Είχε ήδη αρχίσει να νυχτώνει όταν ο Κανάρης έμπαινε στο λιμάνι για κακή του τύχη ο πλοηγός του κατάλαβε ότι δεν ήταν εμπορικό πλοίο και προσπάθησε να το σταματήσει. Ο Κανάρης γνώριζε από παλιότερα ταξίδια

του το λιμάνι της Αλεξάνδρειας και αμέσως έστρεψε το πυρπολικό του προς το παλάτι του Μοχάμετ Άλη, τα μεγάλα πλοία και την ναυαρχίδα του στόλου. Για κακή του τύχη όμως τελευταία στιγμή ο αέρας έκοψε και το πυρπολικό έμεινε ακυβέρνητο. Ο Κανάρης με την ελπίδα ότι το ρεύμα θα οδηγήσει το πυρπολικό προς τον εχθρό το έβαλε φωτιά και υποχώρησε με την λέμβο του. Τα άλλα δύο πυρπολικά είχαν μείνει πολύ πίσω και συνάντησαν την λέμβο του Μιαούλη στην είσοδο του λιμανιού ο οποίος ήταν υπό πυκνά πυρά καθώς είχε αντιληφθεί την επίθεση του όλο το λιμάνι. Η προσπάθεια ήταν αποτυχημένη και οι Έλληνες υποχώρησαν προς την Ελλάδα καταδιωκόμενοι από τον αιγυπτιακό στόλο. Στο δρόμο της επιστροφής συνάντησαν μια μικρή μοίρα εχθρικών πλοίων την οποία προσέβαλαν. Κατάφεραν τελικά να βυθίσουν ένα από τα πολεμικά και κατέλαβαν ένα μεταγωγικό. Το γεγονός προξένησε αίσθηση και θαυμασμό για τον Κωνσταντίνο Κανάρη στα ευρωπαϊκά κέντρα. Γάλλοι φιλέλληνες εξεγέρθηκαν, όταν εγράφη ότι στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας γαλλικό πολεμικό πλοίο κανονιοβόλησε το πυρπολικό του Κανάρη. Ο Γάλλος υπουργός Βιέλ αναγκάστηκε να προβεί σε διάψευση του συμβάντος ενώπιον της Βουλής.

Η πολιορκία του Μεσολογγίου κράτησε ένα ολόκληρο χρόνο από τις 25 Απριλίου του 1825 μέχρι τις 10 Απριλίου του 1826. Ουσιαστικά ήταν δύο πολιορκίες η μια με τουρκικά στρατεύματα υπό τους Κιουταχί και Τοπάλ και η δεύτερη με συνδυασμό δυνάμεων Τούρκων και Αιγυπτίων με τον Ιμπραήμ να έχει ενισχύσει την πολιορκία με 15.000 άντρες και μια αρμάδα πλοίων. Κατά την διάρκεια της πρώτης πολιορκίας μια μοίρα 17 πλοίων απασχολούσε τον τουρκικό στόλο όσο ο Μιαούλης συγκέντρωνε δύναμη 40 πλοίων για να υπερασπιστεί. Με τον ερχομό του ελληνικού στόλου αναπτερώθηκε το ηθικό των πολιορκημένων. Ο Μιαούλης έχοντας εμπειρία στο σπάσιμο των ναυτικών αποκλεισμών από τους Ναπολέοντειους Πολέμους κατάφερε για ένα μικρο διάστημα να σπάσει τον αποκλεισμό των Τούρκων και να προμηθεύσει το Μεσολόγγι με τρόφιμα και όπλα, ενώ έδωσε και την ευκαιρία να ενισχυθεί με μια νέα μοίρα του ελληνικού στρατού βοηθώντας την πολύμηνη αντίσταση του. Ο τουρκικός στόλος καταδιώχθηκε μέχρι την Μάνη. Πριν γυρίσει ο ελληνικός στόλος πίσω στα νησιά ο Μιαούλης άφησε 7 πλοία στο λιμάνι τα οποία όμως αργότερα εγκαταλείφθηκαν. Λίγο καιρό μετά οι Τούρκοι ξεκίνησαν και πάλι την πολιορκία όμως αυτή την φορά θα είχαν και την βοήθεια των Αιγυπτίων με τον Ιμπραήμ ο οποίος ενίσχυσε τον κλοιό με 15.000 Αιγυπτίους και μια αρμάδα πλοίων. Ο Μιαούλης έσπευσε για δεύτερη φορά να βοηθήσει το Μεσολόγγι με 27 πολεμικά και 6 πυρπολικά πλοία. Οι συ-

μπλοκές των δύο στόλων κατέληξαν υπέρ των Ελλήνων όμως ο υπεράριθμος εχθρός δεν πτοήθηκε παρόλο που η ελληνική πλευρά κατάφερε και πάλι να εφοδιάσει την πόλη. Η κατάσταση δεν μπόρεσε να ανατραπεί.

Αρχές του Δεκεμβρίου οι Ύδραίοι επέστρεψαν στο νησί τους, ενώ μια σπετσιώτικη μοίρα 17 πλοίων ανέβηκε στο Ιόνιο καταφέροντας να μεταφέρει μερικά εφόδια και πάλι προς τους πολιορκημένους. Ένα μήνα μετά, αρχές πλέον του Ιανουαρίου, ο Μιαούλης επέστρεψε με 20 πλοία από την Ύδρα και τα Ψαρά και τον Μάρτιο έφθασαν άλλες δύο ελληνικές μοίρες. Οι τελευταίες προσπάθειες ωστόσο δεν στέφθηκαν με επιτυχία και η τύχη της πόλης είχε πλέον γραφτεί. Την νύχτα 10ης με 11ης Απριλίου οι πολιορκημένοι αντιμέτωποι πλέον με την λιμοκτονία αποφάσισαν να επιχειρήσουν την ηρωική έξοδο. Ωστόσο ο Ιμπραήμ είχε μάθει για την ενέργεια και είχε αποκλείσει κάθε διέξοδο, ελάχιστοι γλίτωσαν την σφαγή. Η ευρωπαϊκή κοινότητα θα σεισθεί από το γεγονός, ενώ οι Έλληνες θα θρηνήσουν νεκρούς. Μετά το Μεσολόγγι οι Τούρκοι επέστρεψαν στη βάση τους, οι Αιγύπτιοι στην Αλεξάνδρεια και οι Έλληνες στα νησιά τους.

Τέλη του Ιουνίου, δύο νέες τουρκικές μοίρες κατευθυνόμενες η μία προς τον Ναβαρίνο με επικεφαλής τον ΤαχήρΑμπά και η άλλη υπό τον Τοπάλ έπλευσε για την Χίο. Οι προθέσεις του Τοπάλ ήταν να επιχειρήσει και πάλι επίθεση στη Σάμο, οι Έλληνες είχαν προβλέψει μια τέτοια κίνηση και είχαν συγκεντρώσει μια μοίρα 33 πλοίων και υπολογίσιμο αριθμό πυρπολικών και την στείλαν να αποτρέψει την επίθεση. Ακολούθησαν πολλές συμπλοκές και κανένας από τους δύο στόλους δεν φαινόταν να εγκαταλείπει τη θέση του. Τελικά οι δύο πλευρές υπέστησαν πολλές ζημιές και υποχώρησαν στις βάσεις τους και Σάμος είχε σωθεί άλλη μία φορά. Παρά την επιτυχή υπεράσπιση της Σάμου το ελληνικό ναυτικό δεν μπορούσε να κάνει πολλά για τους Αιγυπτίους που συνέχιζαν να μεταφέρουν εφόδια και ενισχύσεις στον Ιμπραήμ που φαινόταν ασταμάτητος στην Πελοπόννησο.

(Πηγή: wikipedia.org, 06/09/2020)

Εκείνες της μέρες έφτασαν στην Ελλάδα οι νέες παραγγελίες πλοίων. Πιο συγκεκριμένα η άφιξη της ατμοκορβέτας “Καρτερία”, η δίκροτη φρεγάτα “Ελλάς” και το βρίκιο “Σωτήρ” ήταν μια ανάσα ελπίδας και ενίσχυσης του μαχητικού φρονήματος για τους μαχόμενους Έλληνες. Λίγους μήνες αργότερα έφτασε και ο πασίγνωστος Cochrane, υποσχόμενος ότι σε λίγο καιρό θα έχει διαλύσει της οθωμανική αυτοκρατορία.

Στο δίμηνο που ακολούθησε τα νεόφερτα πλοία έδρασαν σε μικρές επιχειρήσεις στο Ιόνιο, στον Ευβοϊκό και στο Παγασητικό. Επίσης μετά την νίκη στο Μεσολόγγι οι τουρκικές δυνάμεις πολιορκήσαν την Ακρόπολη. Πολλές φορές έγιναν προσπάθειες υποστήριξης των πολιορκημένων με το “Καρτερία” να παίρνει μέρος σε πολλές από αυτές, όπως των βομβαρδισμό της Μονής του Αγίου Στεφάνου που είχε οχυρωθεί από τους Τούρκους. Μια άκρως αποτυχημένη επιχείρηση υπήρξε αυτή του Αναλάτου, για την οποία επέμενε ο ναύαρχος Κοχραν και ο γενικός αρχηγός Τσωρτς, στην οποία όχι μόνο δεν μπόρεσαν να βοηθήσουν την Ακρόπολη αλλά είχα και πολλές απώλειες.

Στις 12 Απριλίου 1827 ο Κόχραν εξέδωσε προκήρυξη, με την οποία καλούσε τους Έλληνες «να αποκλείσωσι τον Ελλήσποντον και ούτω να κατορθώσωσι να απολεσθή ο Σουλτάνος υπ’ αυτών των Τούρκων, να καταστραφεί αφ’ εαυτής η Οθωμανική δύναμις και τότε θα κυματίζει... πάλιν επάνω εις τον Ναόν της Αγιασοφιάς η ιερά σημαία του Σταυρού». Ένας ισχυρισμός που δεν φαινόταν δεν ταίριαζε με τις περιστάσεις και ήταν αδύνατος.

Μία από τις πρώτες του ενέργειες μετά την ανάληψη της αρχηγίας του ελληνικού στόλου ήταν να συγκροτήσει εκστρατεία στην Αίγυπτο, για να καταστρέψει τον στόλο του Μοχάμετ Άλι. Πίστευε ότι αν το επιτύγχανε θα δημιουργούσε δυσεπίλυτα προβλήματα στον Ιμπραήμ, που είχε την πρωτοβουλία των κινήσεων στην Πελοπόννησο και θα στερούσε από τον σουλτάνο ένα πολύτιμο σύμμαχο, όπως ήταν ο πατέρας του Ιμπραήμ, Μοχάμετ Άλι.

Η αφορμή δόθηκε από μια ανώνυμη επιστολή, γραμμένη στα ιταλικά, που έφθασε στην Ύδρα από την Αλεξάνδρεια και προειδοποιούσε ότι στα τέλη Μαΐου τουρκικά και αιγυπτιακά πλοία θα ένωναν τις δυνάμεις τους για να καταλάβουν την Ύδρα. Ο ανώνυμος επιστολογράφος καλούσε τους Έλληνες να μην πτοηθούν, αλλά να δράσουν άμεσα, γιατί ο αιγυπτιακός στόλος παρουσίαζε σοβαρά προβλήματα, κυρίως στην ποιότητα του έμψυχου υλικού. Ήταν η ευκαιρία που ζητούσε ο παρορμητικός Κόχραν για μια εντυπωσιακή επιχείρηση, που θα αναστήλωνε το γόητρό του μετά τις καταστροφικές για τους Έλληνες μάχες του Φαλήρου και Αναλάτου, στις οποίες είχε το γενικό πρόσταγμα, μαζί με τον συμπατριώτη του στρατηγό Τσωρτς.

Στις 25 Μαΐου 1827 ο ελληνικός στόλος με διαταγή του Κόχραν συγκεντρώθηκε στα Κύθηρα. Αποτελείτο από τη φρεγάτα Ελλάς, το ατμοκίνητο Καρτερία, το μπρίκι Σωτήρ, δέκα σπετσιώτικα πλοία. Στην εκστρατεία πήραν μέρος όλοι οι μεγάλοι Έλληνες ναυτικοί, εκτός του στόλαρχου των Ψαριανών Νικολή Αποστόλη, που είχε πεθάνει προ διμήνου.

Ο ελληνικός στόλος κατά τον πλουν της προς την Αλεξάνδρεια δεν συνάντησε κανένα εχθρικό πλοίο και ήταν σίγουρο ότι η επίθεση θα ήταν αιφνιδιαστική. Μερικά έξω από την Αλεξάνδρεια ο Κόχραν συγκάλεσε πολεμικό συμβούλιο για τον καθορισμό της δράσης. Αποφασίστηκε να εισέλθουν στο λιμάνι τα πυρπολικά και να επιτεθούν επί των αιγυπτιακών πλοίων προκαλώντας όσο γινόταν περισσότερες ζημιές, ο υπόλοιπος στόλος να παραμείνει εκτός του λιμανιού για την παραλαβή των πληρωμάτων των πυρπολικών.

Στις 4 Ιουνίου 1827 η ελληνική μοίρα υπό τον Κόχραν βρισκόταν έξω από το λιμάνι της Αλεξάνδρειας. Για περαιτέρω κάλυψη όσο πλησίαζαν προς το λιμάνι ο στόλος είχε μετασηματισθεί σε εμπορική νηοπομπή, με τη φρεγάτα «Ελλάς» να έχει υψώσει τη σημαία της Σαρδηνίας, δήθεν για να παρέχει προστασία στα εμπορικά πλοία. Για κακή τύχη όμως των Ελλήνων ένας καπετάνιος που έκανε περιπολία έξω

από το λιμάνι αναγνώρισε τα πλοία ως ελληνικά και έσπευσε αμέσως να σημάνει τον συναγερμό. Πάνω στην βιασύνη του ωστόσο εξόκειλέ στα αβαθή της εισόδου του λιμανιού και δύο από τα ελληνικά πυρπολικά διατάχθηκε να το κάψουν, ελαττώνοντας όμως έτσι την δύναμη του στόλου. Το αιγυπτιακό πλοίο κάηκε μαζί με τα ελληνικά αλλά το περιστατικό έγινε αμέσως αντιληπτό στην ξηρά και σήμανε συναγερμός στα αιγυπτιακά πλοία. Λέγεται ότι ο ίδιος ο Μοχάμετ Άλι κίνησε την άμυνα του λιμανιού. Εκτός από το πλεονέκτημα του αφηνιδιασμού και ενώ τα ελληνικά πυρπολικά βρίσκονταν στο στόμιο του λιμένος έτοιμα να επιτεθούν, ο βοηθητικός άνεμος άλλαξε σε απόγειο και μετά από λίγο επικράτησε νηνεμία. Η επερχόμενη δύση του ηλίου κατέστησε δύσκολη την επιχείρηση κι έτσι αποφασίστηκε η ματαίωσή της.

Λόγω της νηνεμίας, η ναυτική μοίρα παρέμεινε όλο το βράδυ αγκυροβολημένη έξω από το λιμάνι της Αλεξάνδρειας και το πρωί της 5ης Ιουνίου πήρε τον δρόμο της επιστροφής με κατεύθυνση τη Ρόδο. Όμως, το πυρπολικό του Δημήτρη Ποριώτη παρέμεινε ακίνητο στη θέση του, λόγω βλάβης. Τότε τριάντα αιγυπτιακά λαντζόνια κινήθηκαν απειλητικά εναντίον, αλλά πρόλαβαν να το ρυμουλκήσουν τα πυρπολικά του Κανάρη και του Κυριακού και να το επανεντάξουν στον ελληνικό ναυτικό σχηματισμό.

Έτσι, η επιχείρηση στην Αίγυπτο δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα και ο Κόχραν είχε άλλη μια αποτυχία στη Ελλάδα. Σύμφωνα με ειδικούς η αποστολή με βάσει της δύναμης που είχαν στη διάθεση τους οι Έλληνες δεν θα κατάφερναν μεγάλο πλήγμα στον αιγυπτιακό στόλο. Τα αποτελέσματα κρίνονταν κυρίως από τα πυρπολικά, αφού η ελληνική μοίρα δεν θα μπορούσε να αντιμετωπίσει σε καμία περίπτωση την αρμάδα του Μεχμέτ Αλή. Απεναντίας, με αυτή του την κίνηση ο Κόχραν άφησε τα νησιά του Αιγαίου αφύλακτα διακινδυνεύοντας τις ναυτικές βάσεις της επανάστασης. Ευτυχώς όμως ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος στο Νεόκαστρο δεν αντιλήφθηκε την απουσία ολόκληρης της ελληνικής δύναμης και δεν μπόρεσε να κινηθεί έγκαιρα κατά των μεγάλων νησιών. Ταυτόχρονα μία ήττα στη θάλασσα σήμαινε πιθανώς και την καταστροφή του στόλου των Ελλήνων και την απώλεια όλων των καπεταναίων. Είναι φανερό ότι οι παράτολμες δηλώσεις του Κόχραν ήταν μόνο για να εντυπωσιάσει και οι παράτολμες ενέργειες του εξυπηρετούσαν την φήμη του, δεν τον απασχολούσε καθόλου τι θα θυσίαζε στο βωμό της δόξας.

Σε αντίθεση με τον Κόχραν αξίζει να γίνει μια μικρή αναφορά στο ομοεθνή του τον Φρανκ Χέιστινγκς. Ο βρετανός φιλέλληνας ήταν μεγάλος θαυμαστής της νέας τεχνολογίας των ατμόπλοιων και προσπαθούσε απεγνωσμένα να κυβερνήσει ένα. Η μεγαλύτερη του ευκαιρία του δόθηκε στην Ελλάδα. Ανέλαβε την διοίκηση του “Καρτερία” μετά από μεγάλο αγώνα με την Ελληνική Διοίκηση. Έφτασε σε σημείο να προσφέρει το ποσό των 3.000 στερλινών τα οποία αργότερα έγιναν 5.000, ενώ καθ’ όλη την διάρκεια που επιχειρούσε είχε αναλάβει όλα τα έξοδα για τον εξοπλισμό και συντήρηση του πλοίου. Τελικά του δόθηκε η διακυβέρνηση του “Καρτερία” και μίας μικρής μοίρας άλλων πλοίων με εντολή να καταπλεύσει στο Πειραιά και να βοηθήσει τους πολιορκημένους Έλληνες της Ακρόπολης. Τα πλοία του επίσης μετέφεραν 2.500 άντρες υπό τις διαταγές των Νοταρά, Μακρυγιάννη, Ιγγλέση και του γενικού αρχηγού και φιλέλληνα Γκόρντον. Την δύναμη αυτή την είχε παραλάβει ο Άστιγξ από την Σαλαμίνα για να την αποβιβάσει στις Πειραιϊκές ακτές ενώ αυτός δια των ναυτικών πυροβόλων του, θα υποστήριζε αυτή την αποβίβαση.

Στις 24 Ιανουαρίου 1827 οι χερσαίες ελληνικές δυνάμεις αποβιβάστηκαν στις ακτές υπό την κάλυψη του “Καρτερία” που χαρακτηρίστηκε ως άκρως αποτελεσματική. Μετά την επιτυχή κατάληψη της Καστέλλας το ατμόπλοιο ύψωσε την ελληνική σημαία στο ψηλότερο ιστίο και έριξε 3 κανιοβολισμούς. Ακολούθησαν μετά και οι χερσαίες δυνάμεις με κανιοβολισμούς παρόλο που οι Τούρκοι συνέχιζαν να πυροβολούν προς την ελληνική διάταξη. Αργότερα ο Κιουταχή προσπάθησε να ανακαταλάβει την περιοχή δέχτηκε όμως πυρά από τον ελληνικό στόλο και αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Τότε οι Τούρκοι έστησαν ένα κανόνι και άρχισαν να επιτίθενται στο “Καρτερία”, το οποίο δεν σταμάτησε την επίθεση και μέχρι που τελικά όλες οι τούρκικες δυνάμεις υποχώρησαν και η περιοχή της Καστέλλας εξασφαλίστηκε. Αυτή ήταν η πρώτη χρήση ενός ατμόπλοιου σε πολεμικές επιχειρήσεις παρόλο που οι Γάλλοι προσπάθησαν να το αμφισβητήσουν με το δικό τους ατμόπλοιο που ονομαζόταν “Σφιγξ”. Μέχρι τον Μάιο του 1828 πήρε μέρος σε πολλές επιχειρήσεις, στο μάχη που δόθηκε στο Αιτωλικό τραυματίστηκε και παρά τις προσπάθειες των γιατρών που τον φρόντισαν στη Ζάκυνθο απεβίωσε. Ένα χρόνο μετά το θάνατο του Χέιστινγκς τελέσθηκε με μεγάλη επισημότητα η κανονική κηδεία του πεσόντα. Παρόντες ήταν ο κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας, πολλοί επίσημοι και πλήθος κόσμου. Μία ολόκληρη ναυτική μοίρα αποτελούμενη από 10 πλοία έχοντας επικεφαλής το “Καρτερία” συμμετείχε στην πομπή για τη μεταφορά του σώματος στον Πόρο, όπου και έγινε η

οριστική ταφή. Ήταν μάλιστα αυτή η πρώτη μεγαλοπρεπής επικήδεια τελετή που λάμβανε χώρα στην Ελλάδα, δείγμα μεγάλης τιμής και ευγνωμοσύνης προς το θανούντα για τις πολλαπλές υπηρεσίες που προσέφερε στον αγώνα της ανεξαρτησίας της χώρας.

Το τέλος του τουρκοαιγυπτιακού στόλου ήρθε στις 8 Οκτωβρίου του 1827 με την Ναυμαχία του Ναβαρίνου όπου ο συνδυασμένος στόλος της Γαλλίας, Αγγλίας και Ρωσίας συνέτριψαν τον εχθρό των Ελλήνων αναγνωρίζοντας το κράτος ως αυτόνομο και ανοίγοντας τον δρόμο για την ανεξαρτησία του. Μερικές ακόμα επιχειρήσεις υπήρχαν, μετά την καταστροφή του τουρκοαιγυπτιακού στόλου, στην Χίο, Σάμο, Πρέβεζα, Βασιλάδι και στο Αιτωλικό (όπου τραυματίστηκε ο Χειστινγκς).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Το συμπέρασμα

Η ναυτική ζωή ήταν ανέκαθεν άρρηκτα συνδεδεμένη με την καθημερινότητα του Έλληνα. Από αρχαία χρόνια το ελληνικό ναυτικό είτε εμπορικό είτε πολεμικό είχε πάντα κυρίαρχη θέση στη Ανατολική Μεσόγειο και γενιές ολόκληρες μεγάλωναν με βάση την θάλασσα. Η άμεση σχέση με τη θάλασσα ήταν αυτή που για χιλιάδες χρόνια θρέφει και κατ' επέκταση προστατεύει τους Έλληνες.

Δεν είναι συνεπώς καμία υπερβολή να πούμε, ότι η εμπορική ακμή των Ελλήνων, η οποία οφειλόταν στην ανάπτυξη του θαλάσσιου εμπορίου και χρησίμευσε ως πηγή της ναυτικής ισχύος, αποτέλεσε την κυριότερη βάση, πάνω στην οποία στηρίχθηκε και επιβίωσε η Επανάσταση. Χωρίς τη βάση αυτή, θα ήταν καταδικασμένη να εκφυλισθεί, από την έναρξή της, σε μεμονωμένες ανταρσίες στα βουνά της Στερεάς και της Πελοποννήσου και θα είχε την τύχη των προηγούμενων κινημάτων. Η κατανόηση όμως της σημασίας της κυριαρχίας στη θάλασσα προϋποθέτει ναυτική γνώση και ιδίως ναυτική συνείδηση, τα οποία έλειπαν από την Τουρκία και ούτε αποκτούνται σύντομα. Όσα εκτέθηκαν μας οδηγήσουν στο βασικό σκεπτικό: Στις αρχές του 19ου αιώνα, όταν εξερράγη η Ελληνική Επανάσταση, η θάλασσα ήταν το ασθενέστερο σημείο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ενώ η ως εξ' ενστίκτου κατανόηση της σημασίας της από τους Έλληνες, αποτέλεσε το κύριο πλεονέκτημα της επιτυχίας τους. Το μυστικό εδώ είναι ότι αυτά γίνονται αντιληπτά μόνο από τους φύσει ναυτικούς λαούς, που αποζούν από τη θάλασσα και μέσω αυτής - οι οποίοι άλλωστε είναι και οι πρώτοι που θα υποστούν τις συνέπειες, όταν το ξεχάσουν. Όταν έπεσαν τα ελληνικά φρούρια στην ξηρά και η Πελοπόννησος καταλήφθηκε από τον Ιμπραήμ, ο αγώνας στη στεριά ψυχορραγούσε. Το τελευταίο έρεισμα της Επανάστασης αποτέλεσαν τα εξοπλισμένα σιτοκάραβα του ελληνικού στόλου. Μικρά και ασθενή - αλλά η μόνη μαχόμενη ελληνική παρουσία - μετέφεραν την επαναστατική σημαία στις ελληνικές θάλασσες και διατήρησαν ζωντανή την εξέγερση και ιδίως την ύπαρξη ενός μαχόμενου έθνους κέρδισαν χρόνο πολύτιμο και σωτήριο για τον αγώνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βακαλόπουλος, Απόστολος (1975), «Η Επανάσταση κατά το 1825», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος Β΄: Η Ελληνική Επανάσταση (1821 - 1832)*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σελ. 373–405, ISBN 978-960-213-108-4
- «Άρης (Πάρων)». *Μεγάλη Στρατιωτική και Ναυτική Έγκυκλοπαιδεία. Τόμος Δεύτερος: Άλαρκόν–Γωνιόμετρον. Αθήναι: Έκδοσις Μεγάλης Στρατιωτικής και Ναυτικής Έγκυκλοπαιδείας. 1928, σσ. 225-226. OCLC 31255024*
- Βακαλόπουλος, Απόστολος (1975), «Η Επανάσταση κατά το 1825», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τόμος Β΄: Η Ελληνική Επανάσταση (1821 - 1832)*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σελ. 373–405, ISBN 978-960-213-108-4
- Λάμπρος Κουτσονίκας (1863). *Γενική ιστορία της ελληνικής επανάστασεως, Τόμος Α΄. Εν Αθήναις: Εκ του «Ευαγγέλιμου» Δ. Καρακατζάνη. Ανακτήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2011.*
- Γεώργιος Κρέμος (1839-1926) (1879). *Χρονολόγια της Ελληνικής Ιστορίας : προς χρῆσιν πάντος φιλομαθούς, ιδία δε των εν τοις γυμνασίοις μαθητών. Εν Αθήναις: Τυπογραφείον Δημητρίου Ιασεμίδου. Ανακτήθηκε στις 30 Μαΐου 2010.*
- «Η Ελληνική Επανάσταση (1821–1832)». *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους. Τόμος Β΄. Εκδοτική Αθηνών. 1971, σσ. 383–384. ISBN 960-213-108-X. OCLC 636806977.*
- «Χρονολογικοί Πίνακες». *Ναυτική Ιστορία Ελληνικού Έθνους. Αθήνα: Α. Γ. Κρασανάκης. 2008, σελ. 110. Ανακτήθηκε στις 17 Ιανουαρίου 2014.*
- *Αθηναϊκό Αρχείο (Ι. Βλαχογιάννη)*
- *Αθηναϊκό Αρχείο (Ημερολόγιο Καρώρη, σελ. 176)*
- *Ιστορία Ελληνικής Επανάστασης (Σπυρίδωνος Τρικούπη)*
- *Δελτίον Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρίας της Ελλάδος (1910)*
- *Αρχείο Εφημερίδων Βουλής των Ελλήνων*
- *Αρθρογραφία Απ. Β. Δασκαλάκη*
- *Σημειώσεις Κωνσταντίνου Ράδου*
- *Αθηναϊκό Αρχείο (Ι. Βλαχογιάννη)*

- *Αθηναϊκό Αρχείο (Ημερολόγιο Καρώρη, σελ. 176)*
- *Ιστορία Ελληνικής Επανάστασης (Σπυρίδωνος Τρικούπη)*
- *Δελτίον Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρίας της Ελλάδος (1910)*
- *Αρχείο Εφημερίδων Βουλής των Ελλήνων*
- *Αρθρογραφία Απ. Β. Δασκαλάκη*
- *Σημειώσεις Κωνσταντίνου Ράδου*
- *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους. ΙΒ΄. Εκδοτική Αθηνών. 1975. σελ. 241-243.*
- *Σφυρόερας, Βασίλειος (1975). Ιστορία του Ελληνικού Έθνους - Η Ελληνική Επανάσταση (1821-1932). ΙΒ΄. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών. σελ. 245-249.*
- *Αλεξανδρής, Κ. Α., Αι ναυτικά επιχειρήσεις του υπέρ ανεξαρτησίας Αγώνος, 1821- 1829, Ναυτική Επιθεώρησις, Αθήνα, 1930.*
- *Θεοφανίδης, Ιωάννης, Ιστορία του ελληνικού ναυτικού (Σεπτέμβριος 1824- Απρίλιος 1826), Ναυτική Επιθεώρησις, Αθήνα 1932.*
- *Κωνσταντινίδης, Τρύφων Π., Καράβια, καπεταναίοι και συντροφοναύται, 1800-1830.*
- *Μεταλληνός, Κωνσταντίνος, Ο ναυτικός πόλεμος κατά την Ελληνική Επανάσταση, 1821-1829, τ.1-2, Andy 's Publisher*
- *Παπαρηγόπουλος, Κωνσταντίνος, Ιστορία του ελληνικού έθνους, τ.6, Ελευθερουδάκης, Αθήνα 1925*
- *Σίμψας, Μάριος, Το ναυτικό στην ιστορία των Ελλήνων, τ. 3-4, Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, Αθήνα 1982.*
- *Ηλίας Παπαθανασόπουλος, «Μπουμπουλίνα. Ο αφορισμός της από τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε' και η συμμετοχή της στην Επανάσταση», Ιστορία Εικονογραφημένη, τ.χ. 55 (Ιανουάριος 1973), σελ. 104-109*
- *Βλαχογιάννης Γιάννης, Ιστορική Ανθολογία, α΄ έκδοση 1927, «Βιβλιοπωλείον της Εστίας», 2000, ISBN 960-05-0921-2*
- *Βουγιούκα Μάρω - Μεγαρίδης Βασίλης, Οδωνυμικά του Πειραιά, εκδ. «Φιλippότης», Αθήνα 1996, ISBN 9780002950213*
- *Βουρνάς, Τάσος, Ιστορία της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελλάδας, Τόμος Α΄, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1997, ISBN 960-600-524-0*
- *Δραγούμης, Νικόλαος, Ιστορικά Αναμνήσεις, 2η έκδ. 1879 (Ερμής, 1973).*

- Κάσδαγλη, Αγλαΐα-Νέλλη, *Ο Ανδρέας Μιαούλης βιογραφούμενος από τον γιο του. Σελίδες από το αρχείο του Τόμας Γκόρντον, Μνήμων 17 (1995), σσ. 163-174*
- Λιγνός, Αντώνιος, *Ιστορία της νήσου Ύδρας, τόμος Α΄, Αθήναι 1953*
- Λούκος, Χρήστος, Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, *ΤΑ ΝΕΑ – «Ιστορική Βιβλιοθήκη», Αθήνα 2010*
- Μελάς, Σπύρος, *Ο ναύαρχος Μιαούλης, Μπίρης, 3η έκδοση, χ.χ.*
- Πρασσά, Αννίτα - Αδαμοπούλου-Παύλου, Κων/να, *Ανδρέας Μιαούλης 1769-1835. Από την υπόδουλη ως την ελεύθερη Ελλάδα, εκδ. «Βιβλιοπωλείο της Εστίας», 2003.*
- Σιμόπουλος, Κυριάκος, *Πώς είδαν οι ξένοι την Ελλάδα του '21, 1982-1990.*
- Σταμέλος, Δημήτριος, *Ανδρέας Μιαούλης, εκδ. «Βιβλιοπωλείο της Εστίας», Αθήνα 2003, ISBN 960-05-1089-X*
- Τρικούπης Σπυρίδων, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασεως, Λονδίνο, 1857 (Γιοβάνης, 1978).*